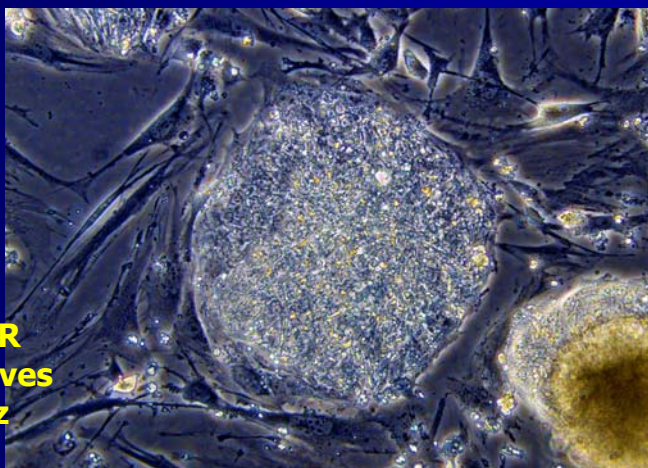

Buněčné terapie a tkáňové inženýrství

Jaroslav PETR
VÚŽV Uhřetěves
petr@vuzv.cz

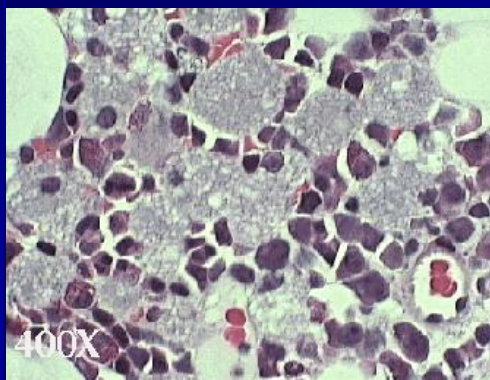
Buněčné terapie

- Při onemocnění nebo poranění je zničena, poškozena nebo správně nefunguje řada buněk, tkání či orgánů.
- Buněčná terapie se je snaží buňky nahradit

Buněčné terapie

- Transfuze krve
- Transplantace kostní dřeně

Zdroje buněk pro terapii

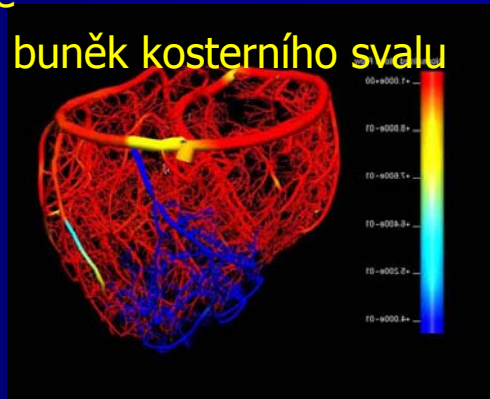
- Embryo
- Plod
- Novorozenec
- Dospělý dárce

Terminálně diferencované buňky dospělého dárce

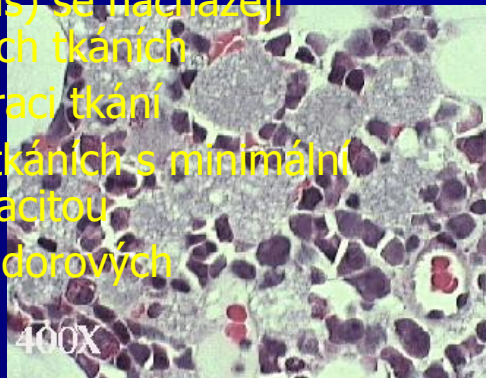
Má svá omezení

- transfuze krve
- transplantace buněk kosterního svalu do srdce

Kmenové buňky dospělého dárce

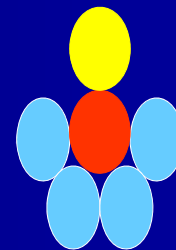
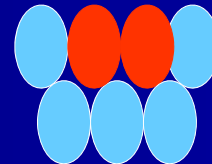
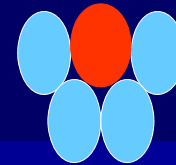
- Tzv. orgánové kmenové buňky (dospělé kmenové buňky – adult stem cells) se nacházejí prakticky ve všech tkáních
- Zajišťují regeneraci tkání
- Vyskytují se i v tkáních s minimální regenerační kapacitou
- Podílejí se na nádorových onemocněních

Dospělé (orgánové) kmenové buňky

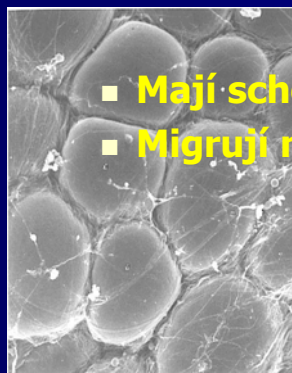
Asymetrické buněčné dělení

- Kmenovost jim dává nika
- Opuštění niky – diferenciacce
- Vyskytují se v různých tkáních např. mozek, tuk, kostní dřeň ...

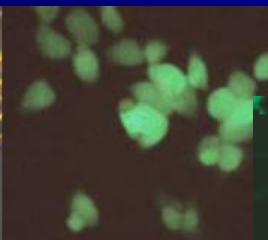
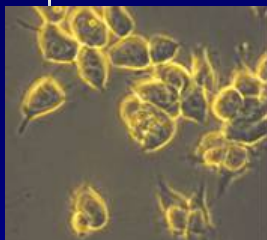
Dospělé kmenové buňky

- Mají schopnost rediferenciace
- Migrují na postižené místo

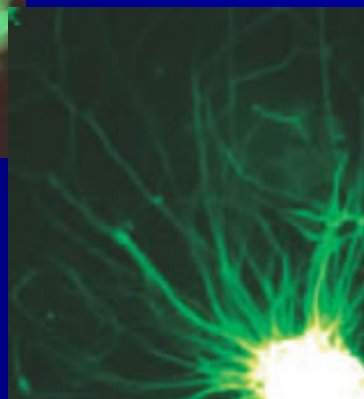

R44 CTX Nestlé Bdiv on FN

Osud ASC byl sledován pomocí exprese GFP

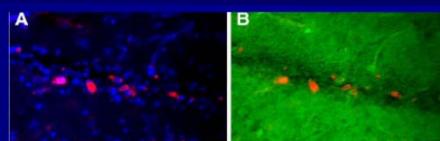

„Nové“ buňky
v postiženém místě
vznikají i fúzí.
Jsou tetraploidní.

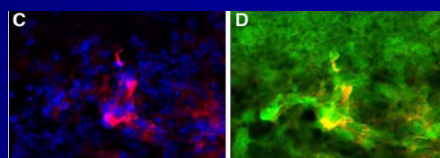

Myogenní buňky v mozku

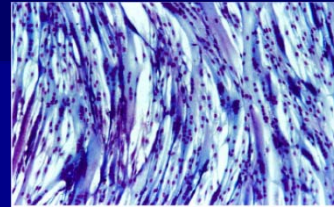
- Bez fúze

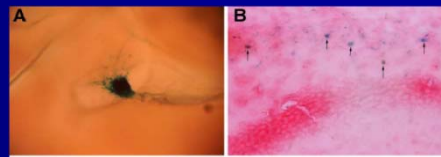
- S fúzí

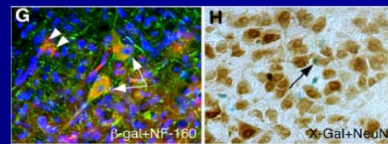
Myogenní buňky vnesené
do mozku novorozených
myší

V mozku diferencují
na „neurony“

Expres markerů zralých
neuronů v buňkách
myogenního původu

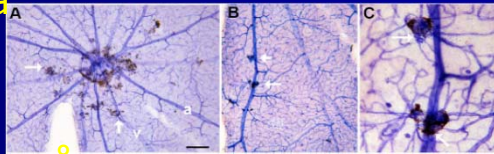
Degenerace sítnice léčba - potkan

- Potkanům s degenerativním onemocněním sítnice byly do ocasní žíly injikovány mezenchymální kmenové buňky kostní dřeně (MSC)
- Zákrok byl proveden před nástupem degenerace světločivných buněk
- Zabudování buněk do sítnice

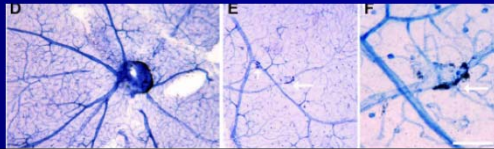

Degenerace sítnice léčba - potkan

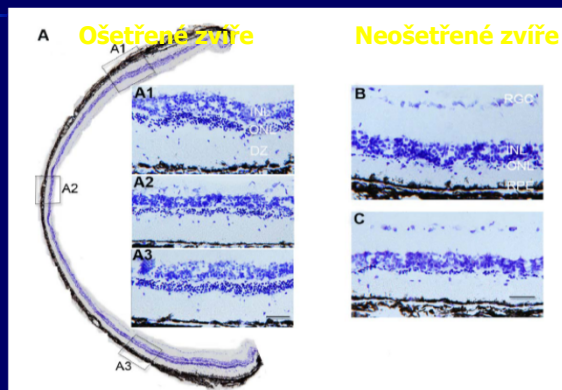
- Neošetřená zvířata
degenerace
abnormální cévy
přednostně v okolí nervů

- Ošetřená zvířata
bez degenerace

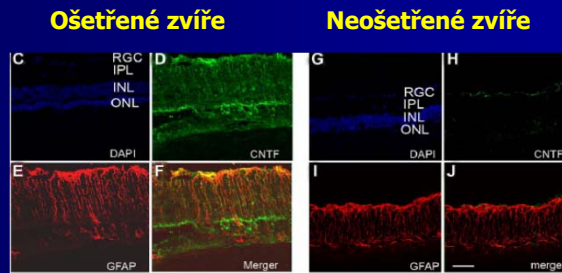
Degenerace sítnice léčba - potkan

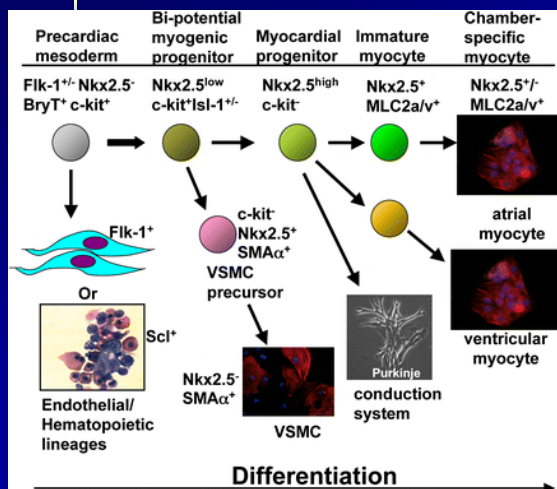
- MSC zabrání redukci vrstvy
světločivných buněk v sítnici

Degenerace sítnice lčba - potkan

- MSC zvýší produkci trofických faktorů v sítnici

Srdeční kmenové buňky

Kenneth Chien
Massachusetts
General Hospital
Boston

- Přetrvávají z organogeneze ve stěnách srdečních komor
- Diferencují na
  - hladkou svalovinu cév
  - endotel cév
  - svalovinu síně
  - svalovinu komory

Léčba poškozené rohovky

- Poškození rohovky včetně kmenových buněk rohovky
- Odběr kmenových buněk ze zdravého oka
- Kultivace kmenových buněk na fibrinu
- Transplantace kultivovaných buněk na poraněné oko

(Rama et al.: NEJM, 2010)

Buňky novorozence

Pupečnicková krev

- Darování veřejné bance
- Uskladnění v soukromé bance pro vlastní potřebu za 20-40 tis. Kč a roční poplatky

Proč darovat pupečnickovou krev?

- Pupečnicková krev je náhrada za kostní dřeň
- Pacient jí lépe přijme – není nutná tak velká shoda jako u kostní dřeně
- Šance využití vlastní „odložené“ krve je 1:200 tisícům
- Odebere se max. 1 dl stačí jen dítěti (vyvíjí se metoda expanze kmenových buněk stimulací Notch receptoru)
- Existuje mezinárodní síť

Soukromé banky

- Verbují klienty v citlivém životním údobí - těhotenství
- Slibují využití léčby, která ještě neexistuje (Parkinsonismus apod.)
- Co bude s krví zkrachovalých bank?

Cure Source
Cord Blood Preservation

Preserving Today for Tomorrow

Fetální buňky

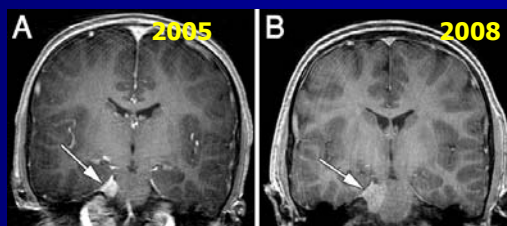
- neurony pro Parkinsonovu chorobu

Komplikace léčby fetálními buňkami

- Chlapec s ataxia-telangiectasia
- Dědičná porucha imunitního systému provázená poruchami koordinace pohybu
- Léčen injekcemi nervových buněk plodů do mozku i pod mozkové pleny v 9, 10 a 12 letech

Ve třinácti letech tvorba nádorů v mozku
Nádory odvozené z buněk nejméně dvou dárců

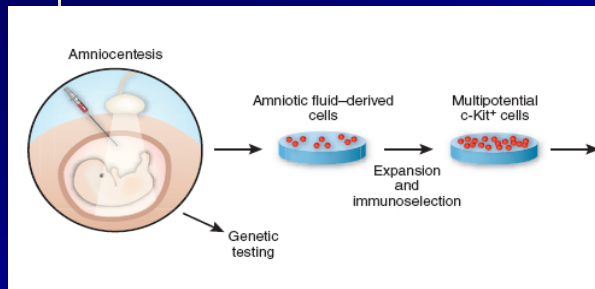
Typy buněk dle potenciálu diferenciaci

- Totipotentní – vývoj v celého jedince
- Pluripotentní – ve všechny typy buněk
např. ICM, ESC
- Lineage-restricted stem cells
mezodermální, ektodermální, entodermální
- Committed stem cells
– vyvinou se v daný typ buňky
- Progenitorové buňky
– dělí se, nejsou kmenové
- Terminálně diferencované buňky
– krvinka, neuron

Pluripotentní ASC (?)

- Mezenchymální kmenové buňky kostní dřeně
- Buňky získané z amniové tekutiny (AFS buňky
amniotic fluid-derived stem cells)

AFS buňky

Diferenciace

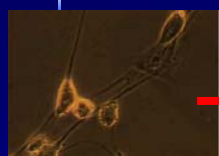
Tuk
Kost
Sval
Neurony
Cévy
Játra

Intenzivní množení – zdojnásobení počtu za 36 hod.
Stabilita – 250 generací bez zkrácení telomer
Množí se bez „feeder layer“

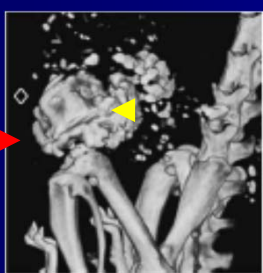
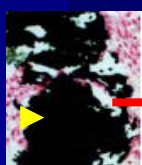
Buňky z AFS jsou funkční

- Formování kosti v těle myši na algináto-kolaganovém podkladu
- Integrace do mozku in vivo
- Produkce močoviny z hepatocytů

AFS buňky

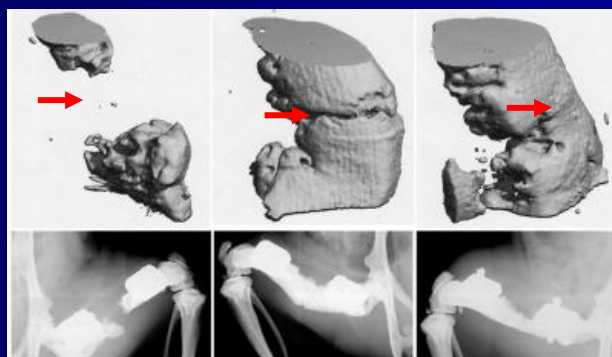
- Vnesení vzniklých neuromů do hipokampu myši

- Vnesení osteogenních buněk na podkladu do těla myši

AFS buňky

- Hojení zlomeniny stehenní kosti

Scaffold

scaffold
+ kostní dřev

scaffold
+ AFS buňky

Mezenchymální kmenové buňky kostní dřeně

- Tvoří zlomek populace buněk kostní dřeně
- Při přenosu do blastocysty – kompletní rejstřík diferenciací

Mezenchymální kmenové buňky kostní dřeně

- Potíže se zopakováním pokusů
- Nejasnosti v publikacích

SPOT THE DIFFERENCE
These apparently duplicated images have been used as evidence for the presence of different proteins produced in different experiments

- First, an image of three bands on a gel is used to represent a control for an experiment in which stem cells are made to differentiate into bone cells (*Blood*, vol 98, p 2620)

- On the same page of the *Blood* paper, a reversed version of the same image, with some small modifications, is used to show the production of collagen II in stem cells made to differentiate into cartilage cells

- The same reversed image is used in US patent 7015037 to show the production of a bone-specific protein in stem cells made to differentiate into bone cells

SOURCE: CB, 2005, 9(4), 98, P. 10002; FIG. 10; US PATENT 7015037

Embryonální kmenové buňky

- Bez omezení se množí
- Diferenciace na typy buněk
  - Entoderm
  - Mezoderm
  - Ektoderm

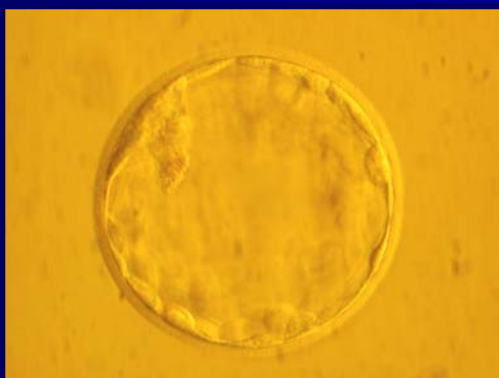
Lze je vypěstovat

- z embryoblastu blastocysty

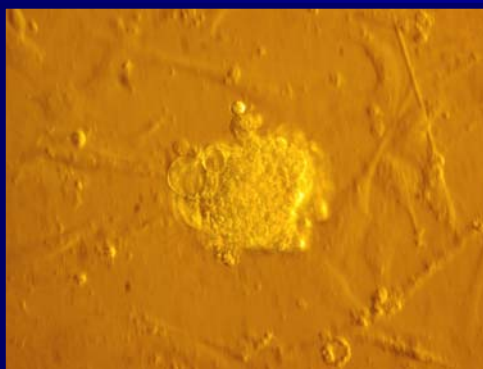
Lidská blastocysta

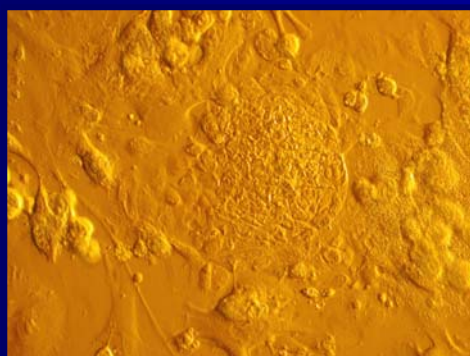
Blastocysta zbavená ZP

Kultivace izolované ICM

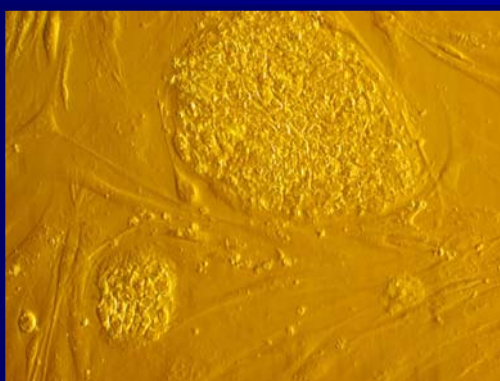
Kultivace 7 dní

Kultivace 10 dní

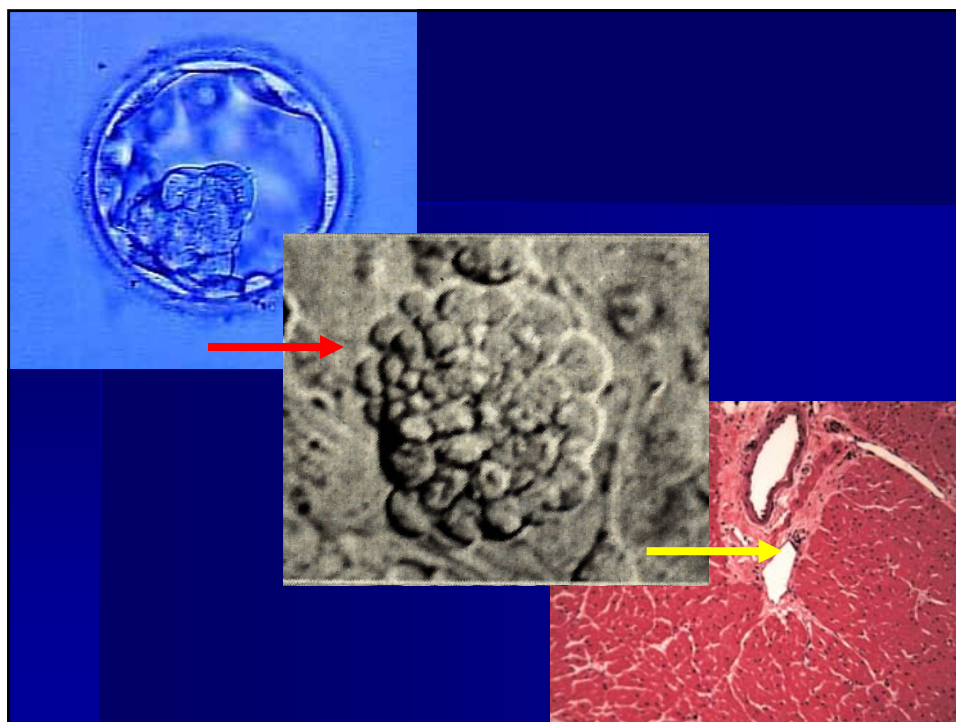

Kolonie ESC 3 dny po první pasáži

Zdroje blastocyst

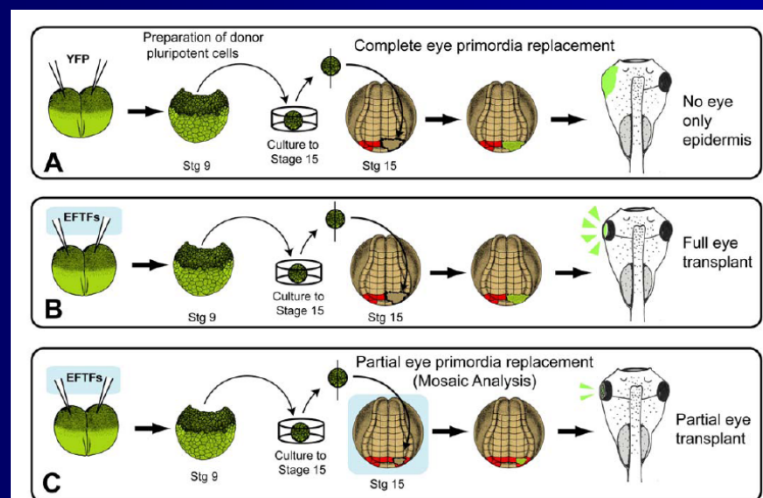
- „nadbytečná“ embrya z IVF
- cíleně tvořená embrya
  - IVF
  - klonování

Diferenciace pluripotentních kmenových buněk na orgán

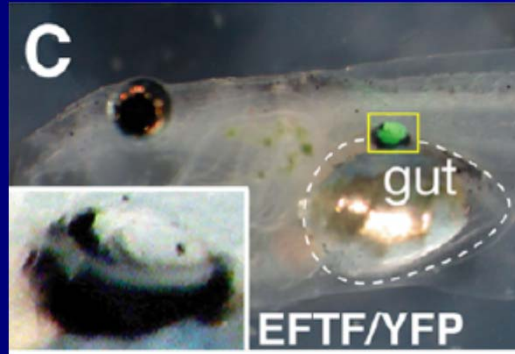
- Xenopus- pluripotentní kmenové buňky
- Expres 7 genů typických pro „eye-field“
- Po transplantaci pluripotentních buněk – vznik epitelu
- Po transplantaci pluripotentních buněk s expresí 7 genů „eye-field“ - vznik oka

Diferenciace pluripotentních kmenových buněk na orgán

Diferenciace pluripotentních kmenových buněk na orgán

- Přenos pluripotentních buněk s expresí genů eye-field do slabiny pulce
- Tvorba struktury podobné oku

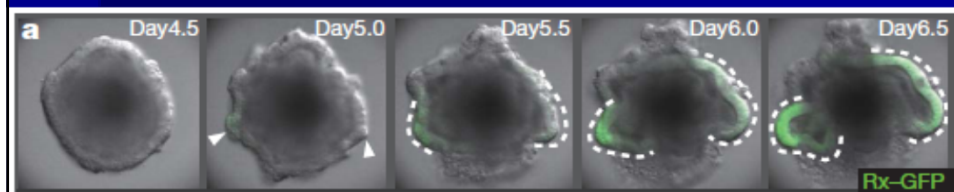
Diferenciace pluripotentních kmenových buněk na orgán

- Náhrada zničeného oka pulce pluripotentními buňkami s expresí genů eye-field
- Vznik funkčního oka

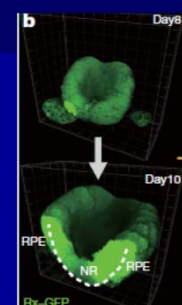
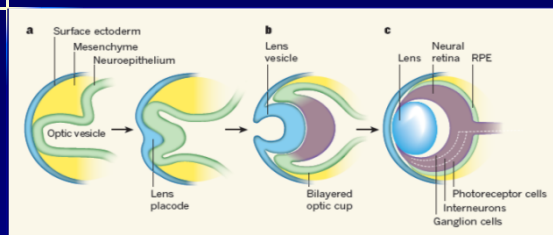

Diferenciace ESC in vitro

- Myší ESC
- Extracelulární matrix jako podklad
- Diferenční růstové faktory
- Diferenciace buněk na optický váček (optic vesicle)

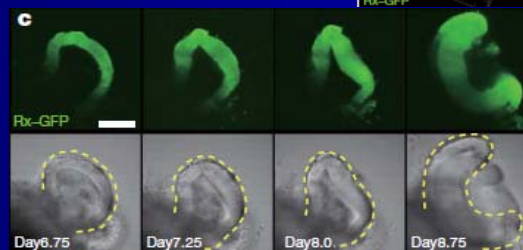

Organogeneze in vitro

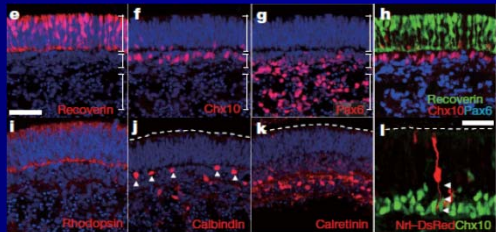
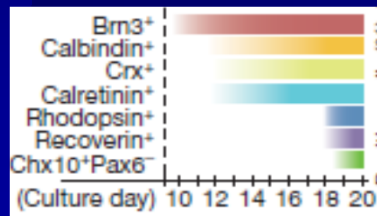
Další kultivace

- Vchlípení stěny
- Tvorba optického pohárku (optic cup)

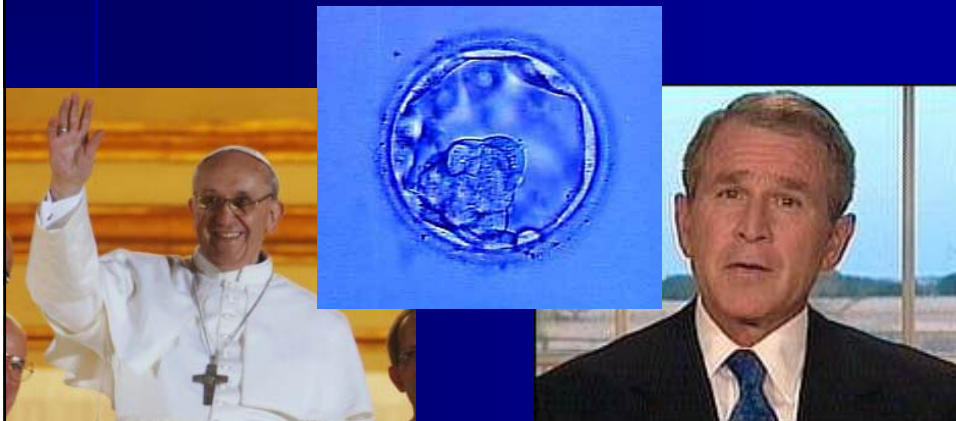
Organogeneze in vitro

■ Tvorba sítnice

Etické problémy

■ Je blastocysta člověk?

Jak prověřit ESC?

- **Markery – dokážou vyloučit, nikoli potvrdit**
- **Zvířecí ESC**
  - Injekce do blastocysty**
  - Injekce do varlat**
  - imunodeficitních myší**

Prověřování lidských ESC

- **Diferenciace in vitro**
- **Injekce do myší blastocysty**
- **Injekce do zvířecího plodu (ovce)**
- **Vznikají chiméry s různým podílem lidských buněk a tkání**

Technické problémy

A) Diferenciace není dokonalá
z ESC může vzniknout teratom

- Řešení:
Zdokonalit diferenciaci
Selekce diferencovaných buněk
Potlačení exprese genu survivin –
aktivní v embryu a nádorech,
inaktivní v diferencovaných tkáních

Technické problémy

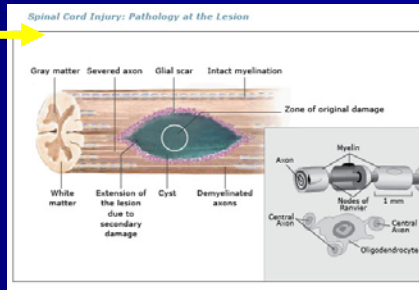
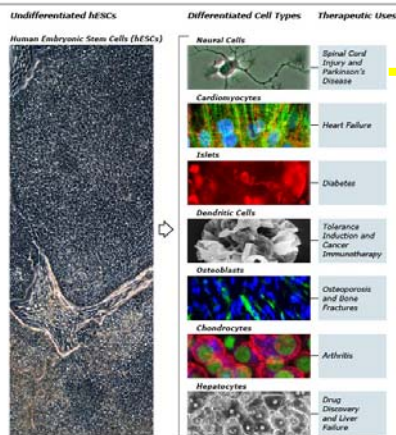
- Imunitní bariéra
- Řešení
  - příprava příjemce přenosem kmenových buněk kostní dřeně
  - universální ESC
  - ESC „na míru“ přenos genů pro MHC
  - široký sortiment ESC
  - terapeutické klonování

První klinické zkoušky léčby buňkami z hESC

- 2009 - americká firma Geron
- Léčba poraněné míchy progenitorovými buňkami dendrocytů
- Obnova myelinizace
- Produkce růstových faktorů
- Obnova funkce neuronů

První klinické zkoušky léčby buňkami z hESC

*Differentiation of Human Embryonic Stem Cells (hESCs)
Self-Renewing Source for the Scalable Manufacturing of Replacement Cells for Every Tissue in the Body*

Prověrka bezpečnosti léčby buňkami z hESC

Conclusions from IND-Enabling Nonclinical Studies

24 Studies

1977 Rodents

858 Injected with GRNOPC1

5x10⁹ OPC1 Tested in Studies

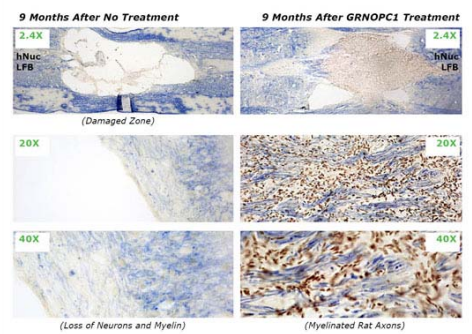

GRNOPC1

- Survives in the Injured Spinal Cord
- Induces Myelination
- Produces Neurotrophic Factors
- Reduces Parenchymal Cavitation
- Improves Locomotor Activity
- Predominantly Neural Cell Types Observed
- Non-Neural Differentiated Cell Types Observed in Some Animals
- Does Not Produce Teratomas
- Does Not Induce Systemic Toxicity
- Does Not Induce Allodynia
- Does Not Increase Mortality
- Avoids Direct Allogeneic Immune Responses

Myelinizace neuronů poraněné míchy - potkan

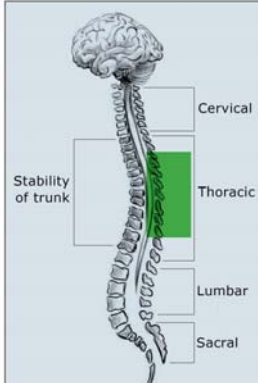
GRNOPC1 Induces Permanent Myelination in Spinal Cord Lesions of Rodents

První zkoušky

GRNOPC1 Phase 1 Multi-Center Spinal Cord Injury Trial

- Open Label Trial
- Subacute, Functionally Complete Spinal Cord Injury with a Neurological Level of T3 to T10
- 2×10^6 Cells
- Transplant 7-14 Days Post Injury
- Temporary Immunosuppression with Low Dose Tacrolimus
- Primary Endpoint: Safety
  - Neurological
  - Overall
- Secondary Endpoint: Efficacy
  - ASIA Sensory Score
  - Lower Extremity Motor Score

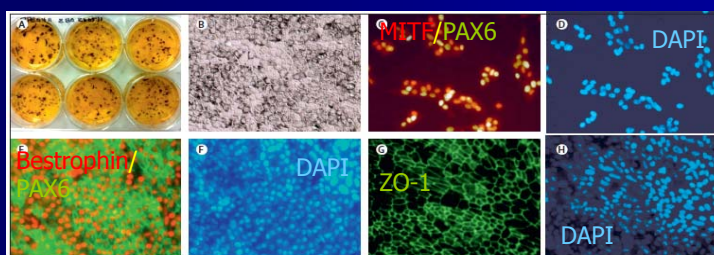
Produkce prekurzorových buněk

■ Testy zastaveny 2011

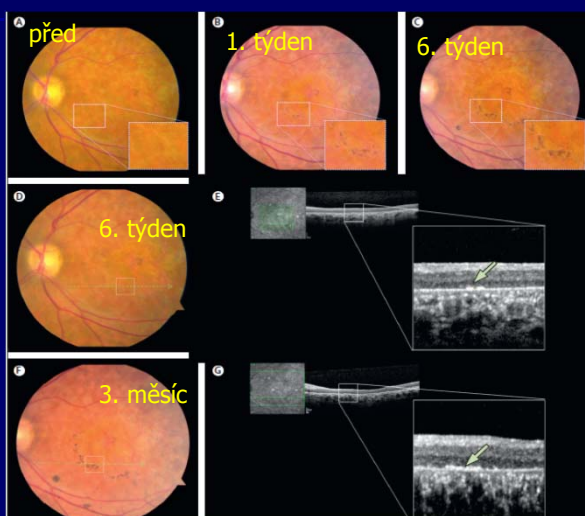
Léčba makulární degenerace

- Kultivace pigmentovaných buněk sítnice z lidských ESC

Léčba makulární degenerace

Pigmentovné buňky sítnice po transplantaci přežívají, množí se a funkčně se zapojily do sítnice

Léčba makulární degenerace

- Průkazná obnova zraku operovaného oka

BCVA		ETDRS (number of letters)
Follow eye		
Baseline	Hand motion	0
1 week	Hand motion	0
2 weeks	Hand motion	0
3 weeks	Hand motion	0
4 weeks	Hand motion	0
6 weeks	Hand motion	0
8 weeks	Hand motion	0
12 weeks	Hand motion	0
Operated eye		
Baseline	Hand motion	0
1 week	Counting fingers	0
2 weeks	Counting fingers	1
3 weeks	Counting fingers	3
4 weeks	20/800	5
6 weeks	20/800	5
8 weeks	20/800	5
12 weeks	20/800	5

hESC=human embryonic stem cells, RPE=retinal pigment epithelium, BCVA=best corrected visual acuity, ETDRS=Early Treatment Diabetic Retinopathy Study visual acuity chart.

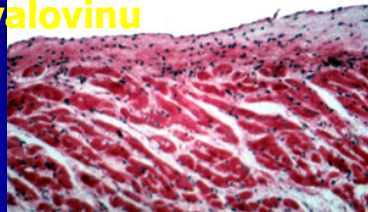
Table: Change in visual acuity after hESC-RPE transplantation in patient with Stargardt's macular dystrophy

Terapeutické klonování

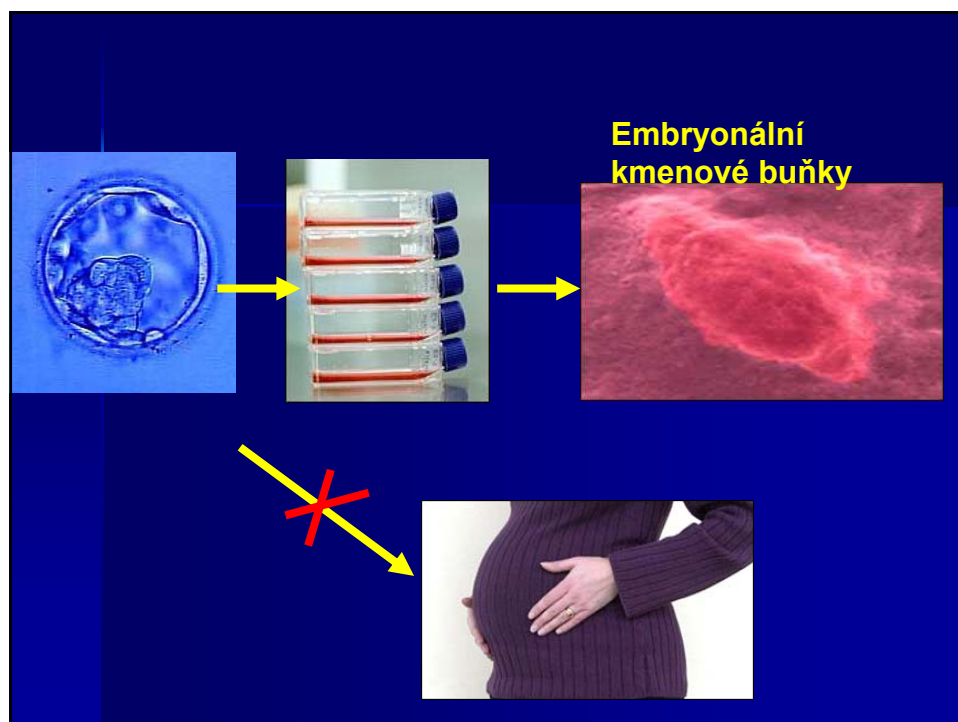
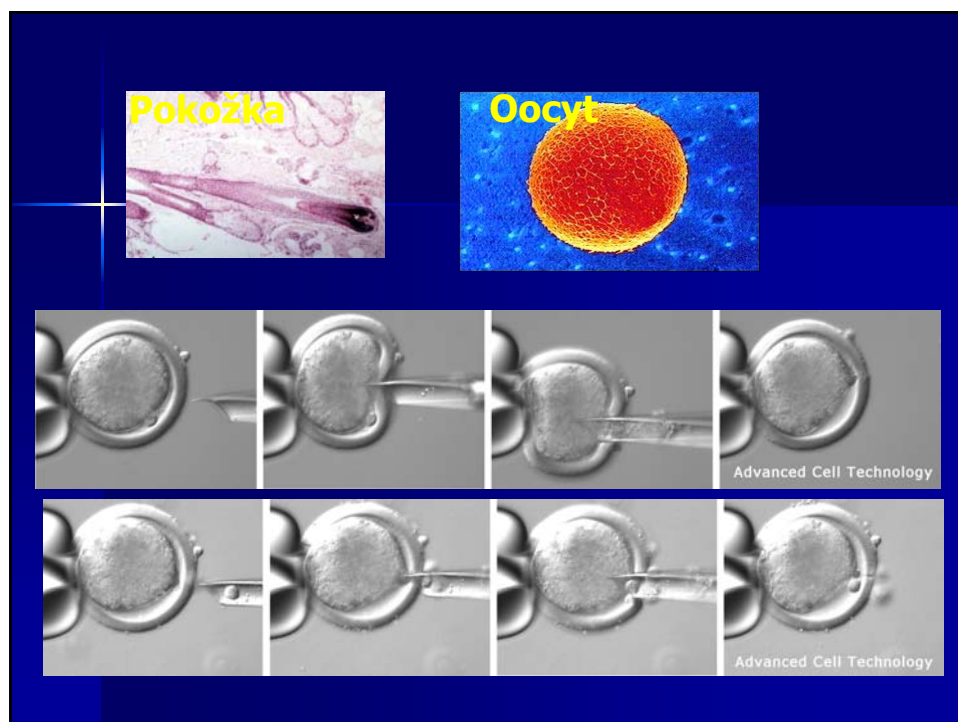
Pacient

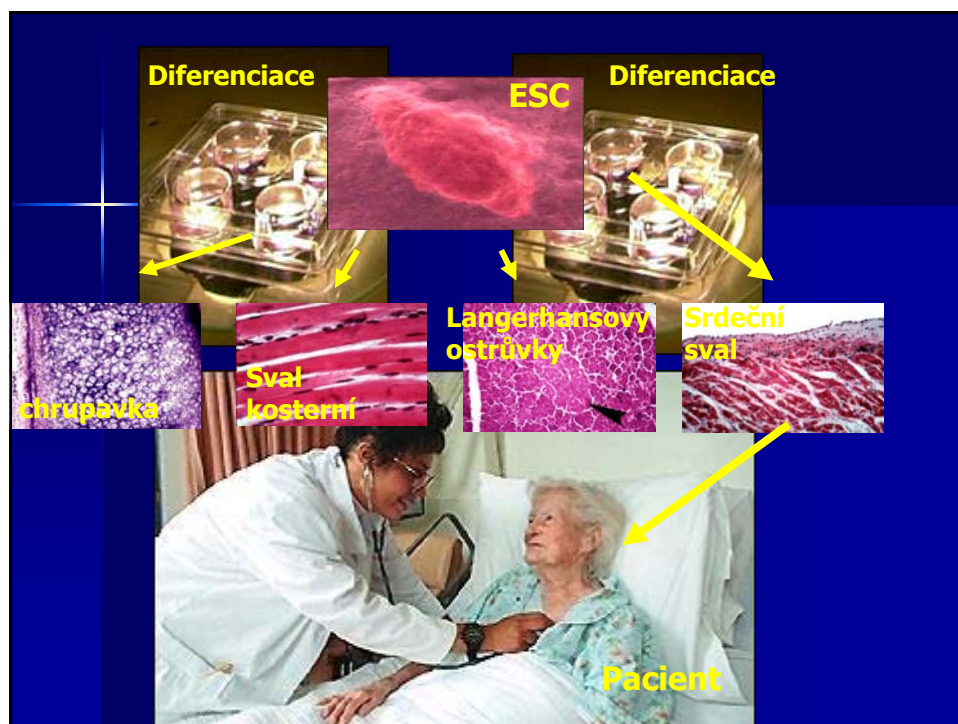
Potřebuje srdeční svalovinu

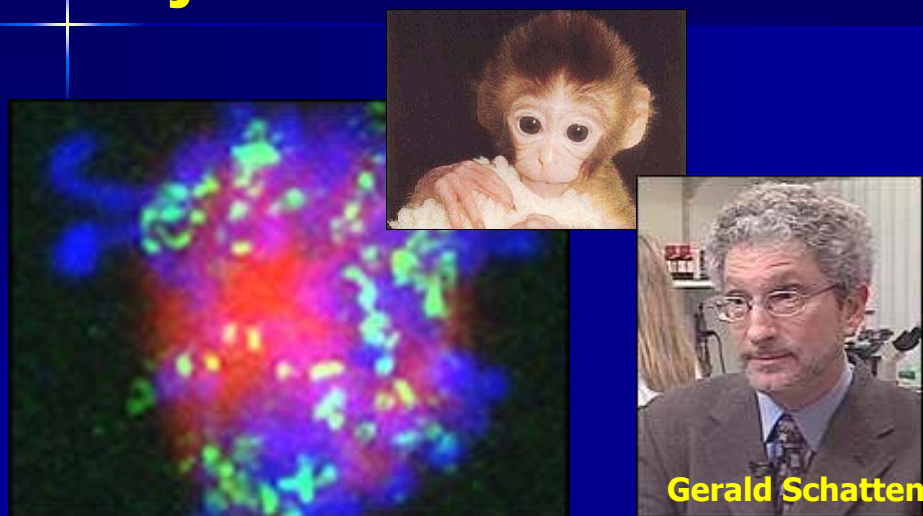
Odběr buněk pokožky

Makak nejde klonovat. Půjde člověk?

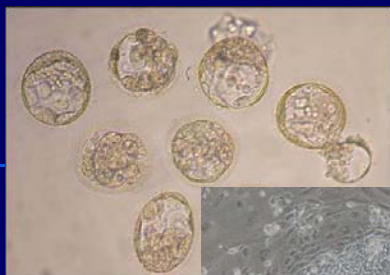
Korejsko-americký tým Národní universita Soul

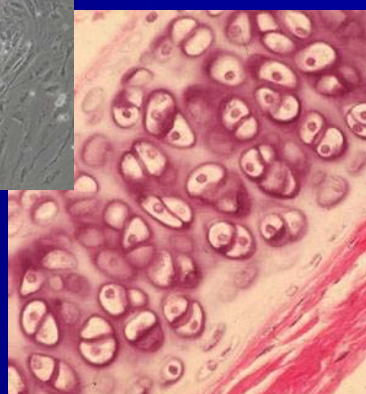
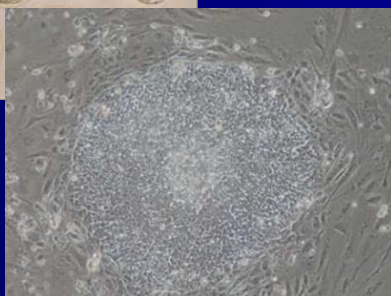
Woo Suk Hwang

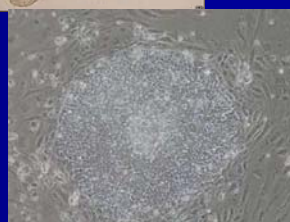
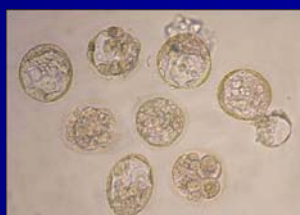
José Cibelli

Únor 2004

Květen 2005 – zvýšena účinnost (až 100%)

Listopad 2005 - skandál dárčovství vajíček

Woo Suk Hwang
National Soul University

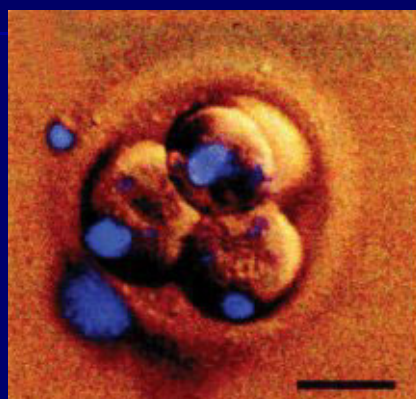

Sung Il Roh
Klinika MizMedi

Show must go on!

Listopad 2001 - ACT

Pokus o terapeutické klonování Fiasko

2007 – ESC z embrya NTSC - makak

- 304 oocytů
- 35 blastocyst
- 2 linie ESC
- Vyšší účinnosti dosaženo šetrnějším nakládáním s oocyty a embryi
- Nebarví se chromatin pro enukleaci oocytu

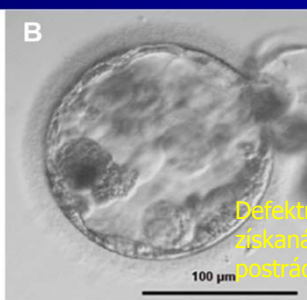
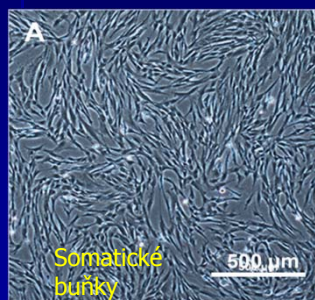
Shoukrat Mitalipov
Oregon National
Primate Research
Center

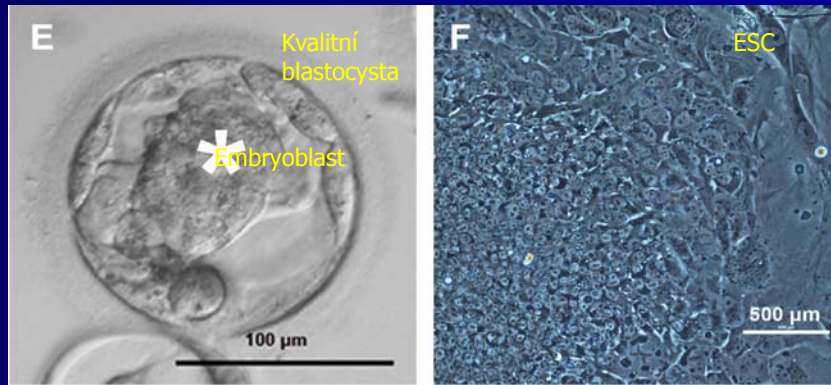
ESC z embrya NTSC - člověk

Tachibana et al. Cell (2013)

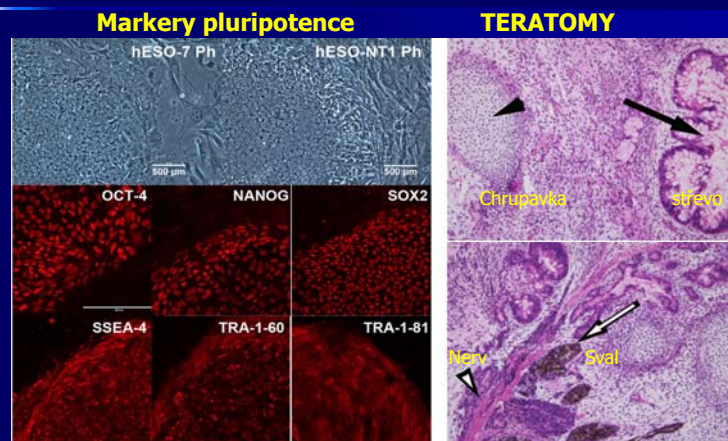
Shoukrat Mitalipov
Oregon National
Primate Research
Center

ESC z embrya NTSC - člověk

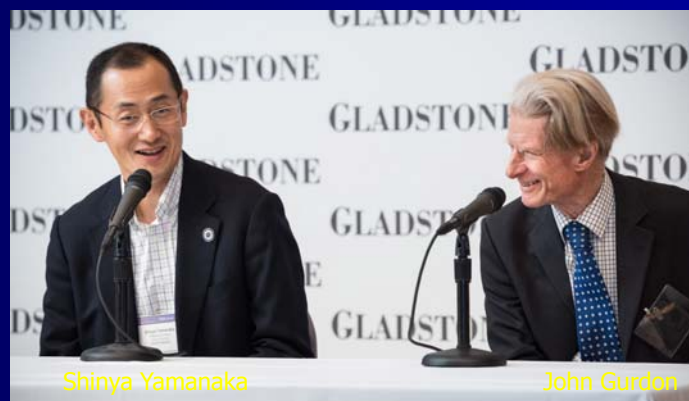
ESC z embrya NTSC - člověk

Cybridy

- Embryo je vytvořeno přenosem jádra lidské somatické buňky do oocyту cizího druhu (myš, králík, skot)
- Omezený vývoj embrya
Myš – blok vývoje ve 2 blastomerách
Králík, skot – blok vývoje v 8-16 blast.
- Velké poruchy v expresi genů
Výrazné odchylky v expresi 2 – 3 tis. genů
Jen výjimečně exprese nanog, Oct-4, Sox-2

Indukované pluripotentní kmenové buňky

- Nobelova cenu za fyziologii a medicínu 2012

Indukované pluripotentní kmenové buňky

- Indukovaná exprese vybraných transkripčních faktorů

Oct3/4
Sox2
c-Myc
Klf4

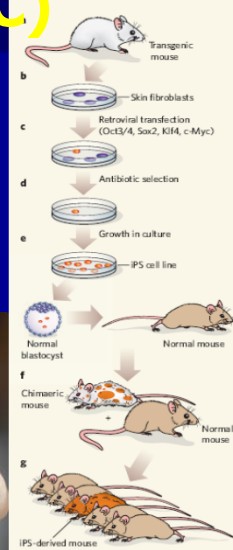
nikoli
Nanog

? c-Myc aktivní v řadě typů nádorových buněk ?

Indukované pluripotentní kmenové buňky (iPSC)

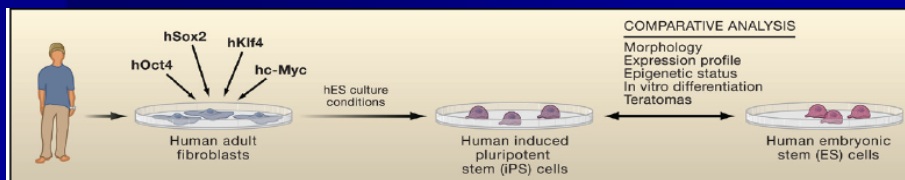
- Po vnesení do blastocysty vytvoří se chiméra
- iPSC diferencují na všechny tkáně
- U 20% chimér - nádory pocházející z iPSC

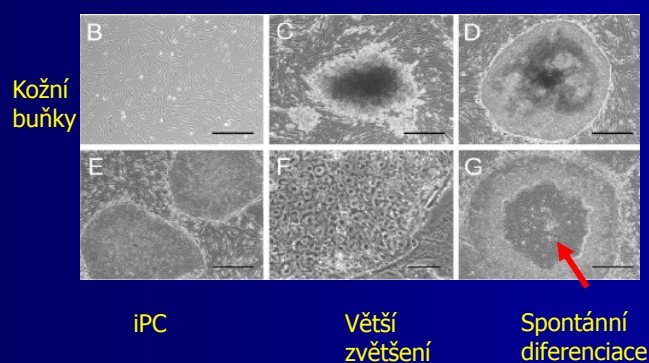

2007 - zopakováno u lidských somatických buněk

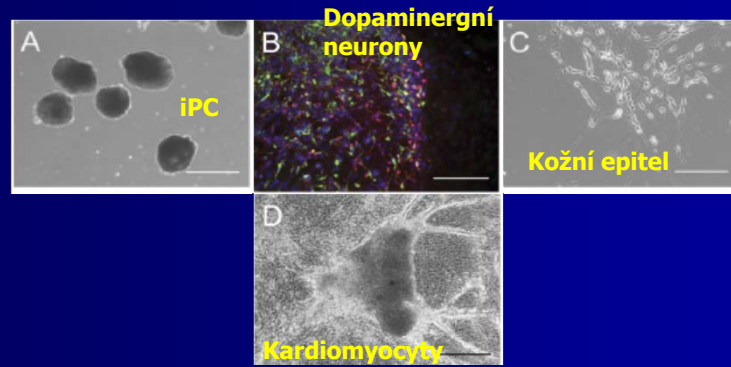
- Retrovirové vektory
- Vneseny geny pro transkripční faktory

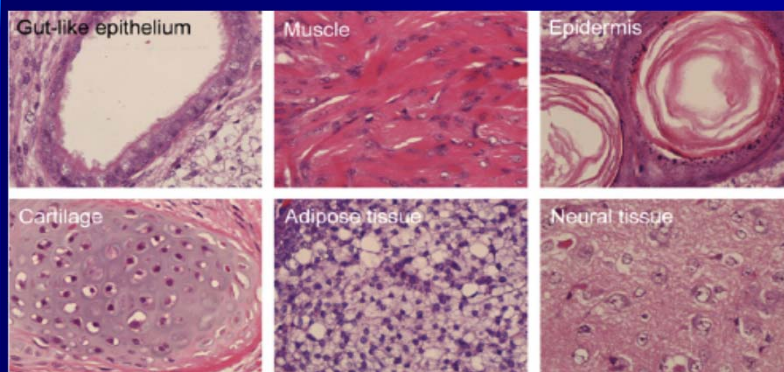
Vznik indukovaných pluripotentních buněk iPC

Řízená diferenciace iPC

Teratomy z lidských iPC ve varleti myši

Může pomoci náhrada onkogenu c-Myc za gen Wnt

Lidské iPSC

James Thomson
University of Wisconsin

- Retrovirové vektory
- Přenos transkripčních faktorů
OCT4, SOX2, NANOG a LIN28

Obešel se bez c-MYC, který indukuje nádorové bujení

Pro tvorbu iPSC lze použít různé kombinace transkripčních faktorů

iPSC – beze změn v dědičné informaci

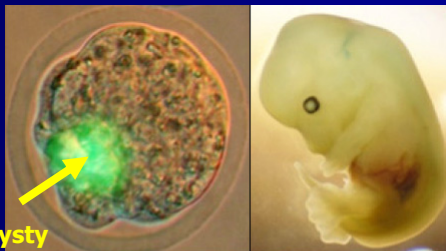
- Transpozony (2009)
piggyBac – zabuduje geny do chromozomů na přechodnou dobu. Po vzniku iPSC opět „vyskočí“ z chromozomu, je v buňce rozložen a dědičná informace buněk je díky tomu „čistá“

iPSC – beze změn v dědičné informaci

- **Vnesení proteinů Oct4, Sox2, Klf4 a c-Myc**
- 2009 – u myši i člověka
- Proteiny jsou modifikovány. Mají polyargininový konec z 11 argininů s pozitivním nábojem. Ten proniká přes membrány a „protáhne“ protein do nitra buňky.
- Kultivace somatických buněk na 12 hodin s proteiny, pak 36 hodin kultivace bez proteinů. Vše se 4krát opakuje.
- Účinnost nižší než při použití genů, ale vyšší než u adenovirů

iPSC přenosem proteinů

GFP+ iPSC
Vneseny do
myši blastocysty

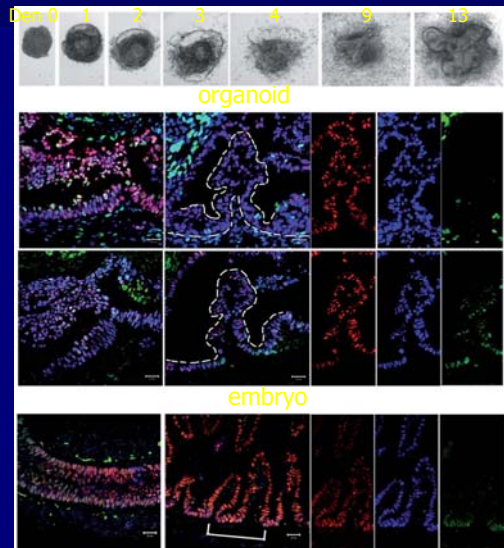
Chiméra
plod

Řízená diferenciaci iPSC

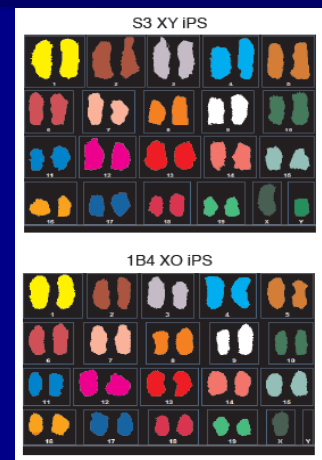
Tkáň tenkého střeva

- Zajištění exprese genů klíčových pro vývoj střeva v přesně určené sekvenci
- In vitro vznik útvaru s markery a morfologií tenkého střeva

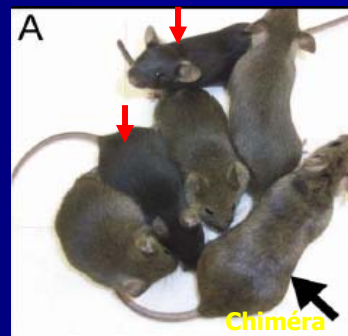
Mládě dvou samců

- Tvorba iPSC z fibroblastu samce
- Selekcce linie buněk, které ztratily Y chromozom (XO)
- Přenos XO iPSC do samičí blastocysty

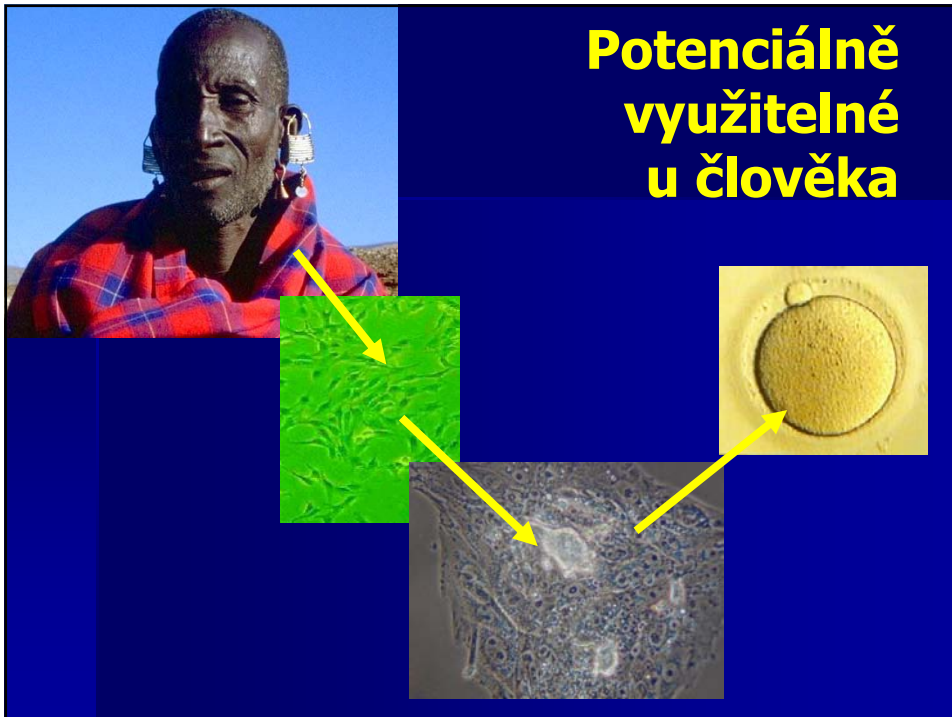

Mládě dvou samců

- Vznik chiméry s dvěma populacemi oocytů
- Páření chiméry samcem
- Potomci nesou dědičnou informaci dvou samců

Potenciálně využitelné u člověka

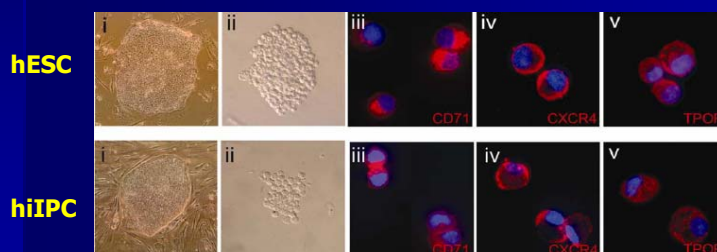

Porovnání potenciálu hESC a hiPSC

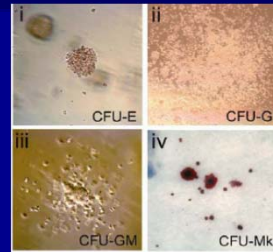
Diferenciace na buňky, z nichž se tvoří
cévy a krvinky

Rovnocenná u buněk z ESC a iPSC

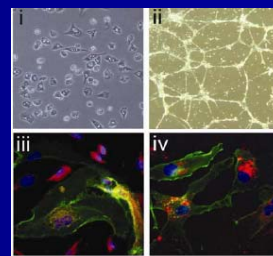

Porovnání potenciálu hESC a hiPSC

Krvevorné buňky z iPSC

Cévy z iPSC

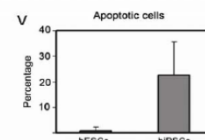
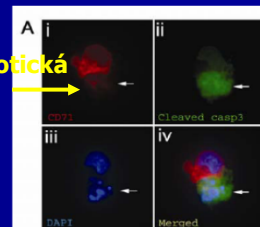

Porovnání potenciálu hESC a hiPSC

Buňky z hiPSC
mnohem náchylnější k apoptóze

Angiogenní marker –
Kaspáza 3 +
Fragmentace jádra +

Apoptotická
buňka

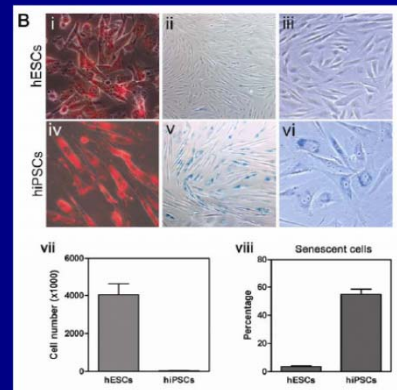

Porovnání potenciálu hESC a hiPSC

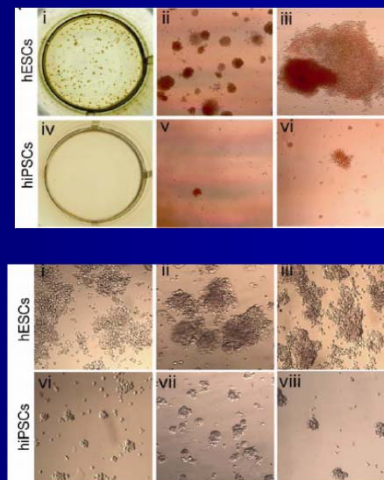
Buňky z hiPSC

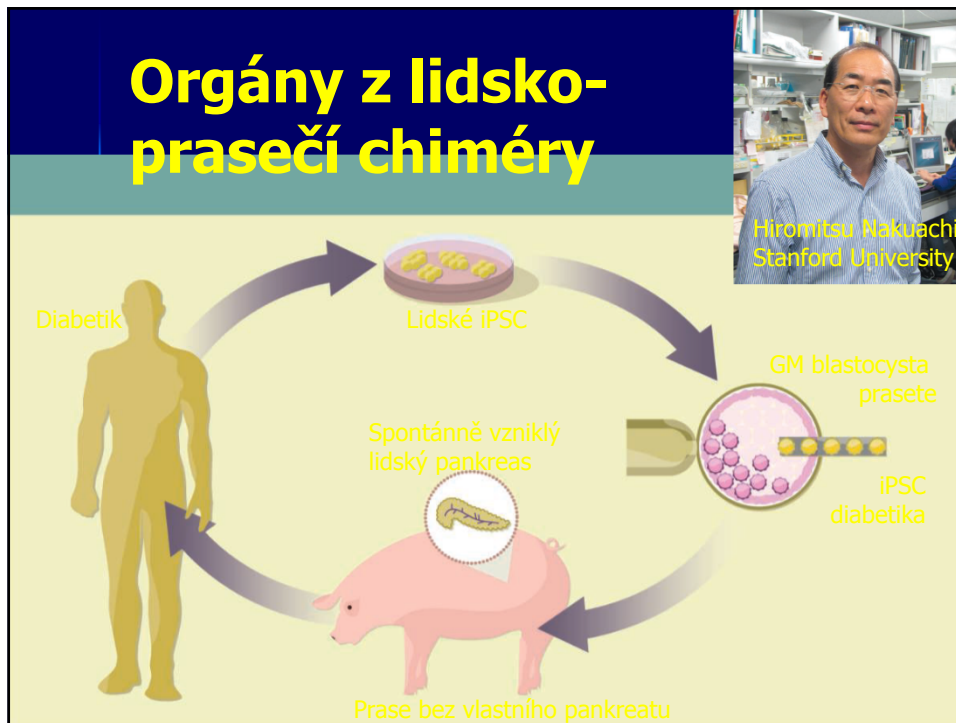
Omezené dělení
Progresivní stárnutí

Porovnání potenciálu hESC a hiPSC

Množení buněk
diferencovaných
na erythrocyty

STAP-buňky

- STAP buňky se nedělí
- Jsou pluripotentní
- V chiméře se podílejí na všech tkáních těla

STAP-buňky

- Po kultivaci v médiu pro udržení pluripotence se začnou dělit
- STAP-kmenové buňky – totipotence
- V chiméře se podílejí i na placentě

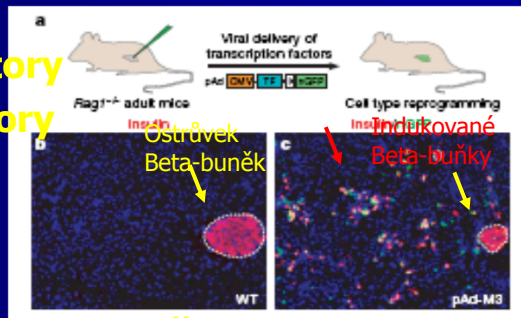
STAP - podvod

© Associated Press Photo

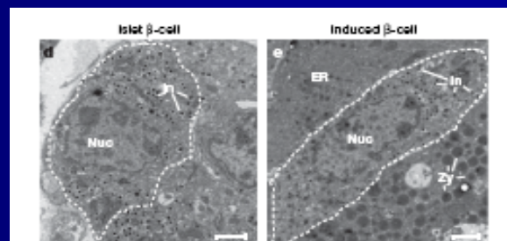
Rediferenciace buněk in vivo

- **Adeniovírové vektory**
- **Transkripční faktory**
Neurog3
Pdx1
Mafa
- **Rediferenciace na beta-buňky**
- **Indukce tvorby inzulínu**

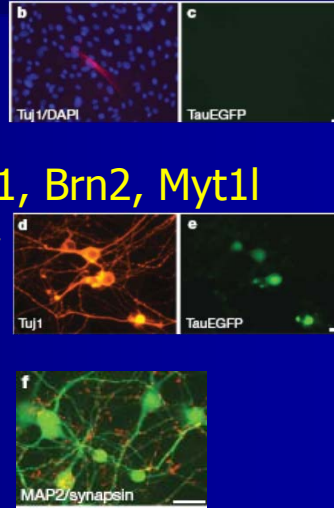
Rediferenciace buněk in vivo

- Indukované buňky
jsou
morfologicky
i fyziologicky
neodlišitelné
normálních
beta-buněk

Přímá rediferenciace fibroblastů na neurony

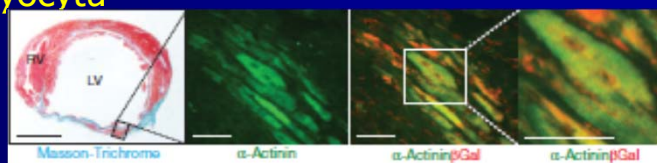
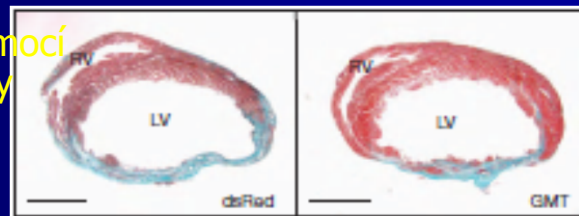
- Fetální fibroblasty
- Transfekce 3 geny transkripční faktory *Ascl1*, *Brn2*, *Myt1l*
- Diferenciace na neurony
- Neurony jsou funkční tvoří synapse

Přímá diferenciace fibroblastů srdce na kardiomyocyty

Po infarktu vneseny do fibroblastů srdce myši pomocí retrovirů geny *Gata4*, *Mef2c*, *Tbx5*

Vznik kardiomyocytů (2 jádra)

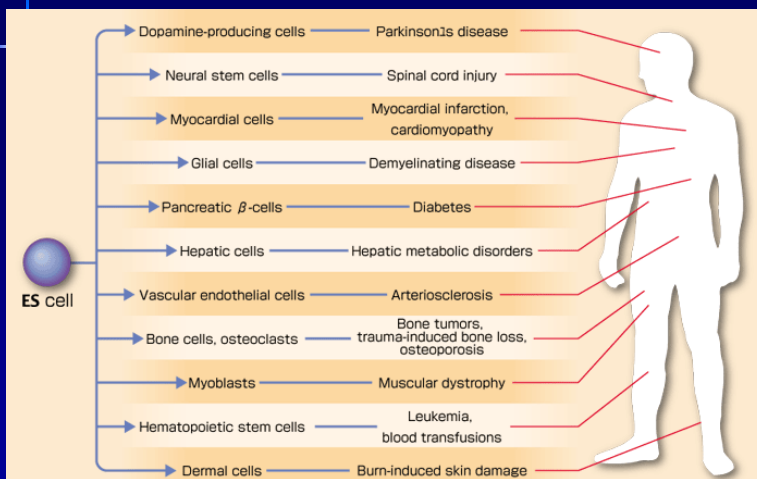
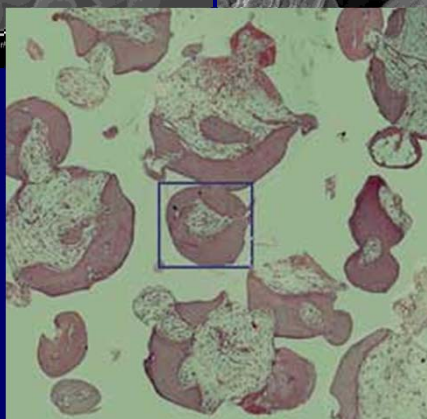
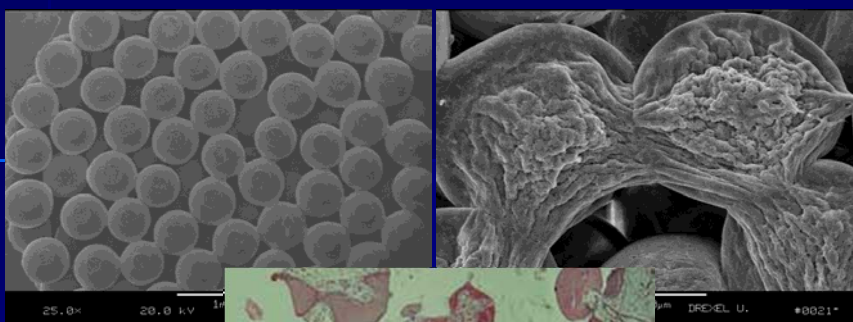
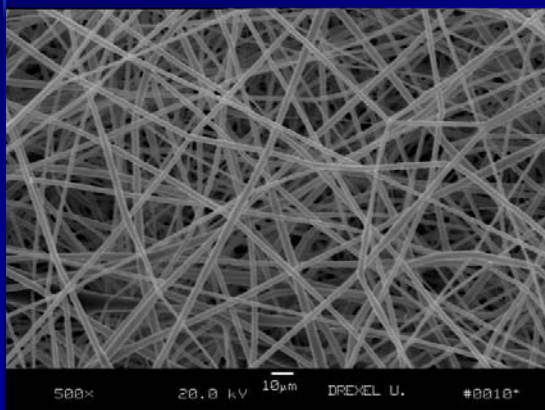

Figure 2. Differentiation of a mouse ES cell and potential future treatments for diseases

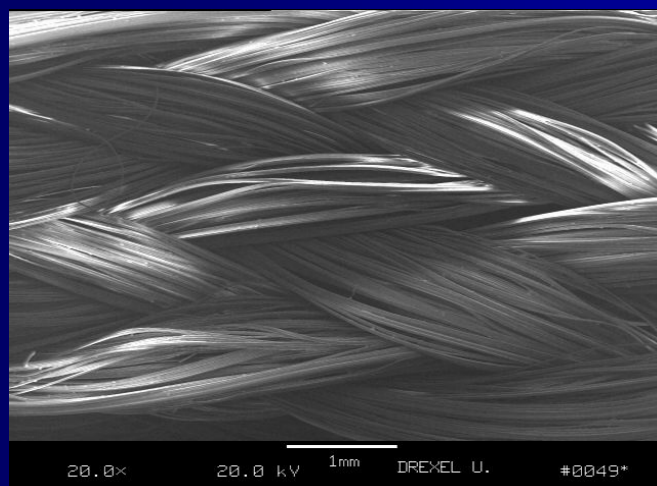
Tkáňové a orgánové inženýrství

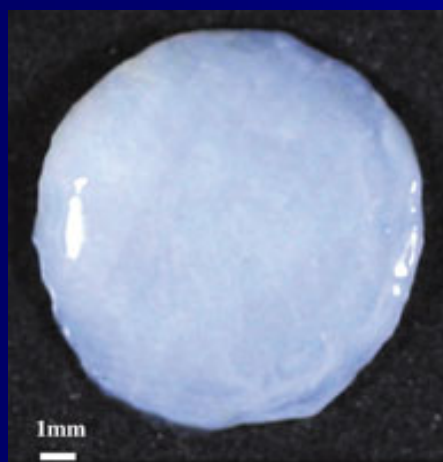
Základem jsou vhodné polymery

Polymerové vazy a šlachy

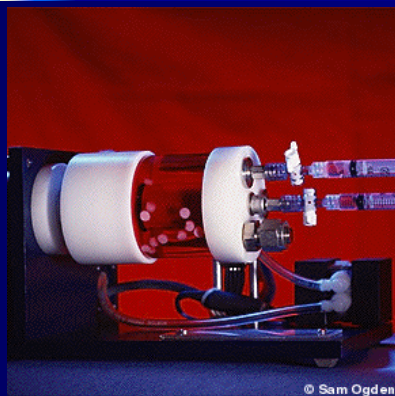

Chrupavky z pacientových chondrocytů

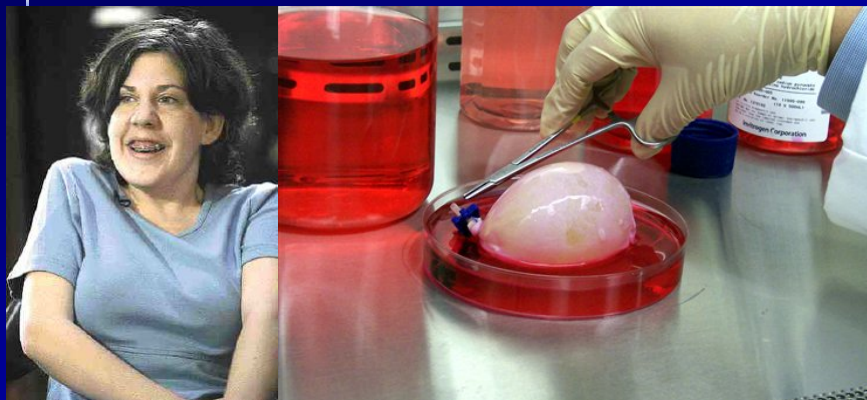
Pěstování chrupavky

Umělý močový měchýř

In vitro kultivovaný močový měchýř pacientům se spina bifida

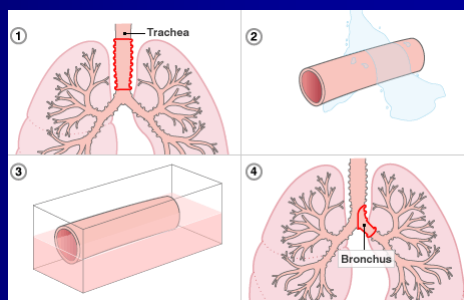
Močová trubice

- Vývojový defekt močovétubice
- Nahrazena trubicí vypěstovanou na polymerovém scaffoldu in vitro

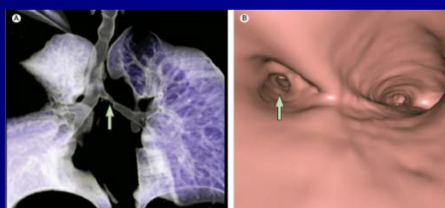
Průduška

- Kolaps průdušky následkem TBC
- Základ implantátu - trachea dárce zbavená všech jeho buněk
- In vitro narostly na průdušnici pacientčiny buňky z kmenových buněk kostní dřeně
- Pacientka žije bez imunosupresiv

Průduška

Před zákrokem

Po zákroku

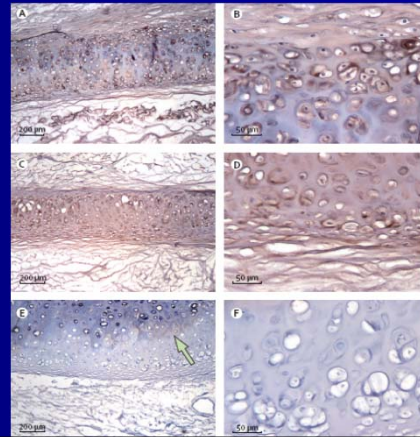
Průduška

■ Příprava průdušnice dárce

začátek

15 cyklů odmývání
detergentem

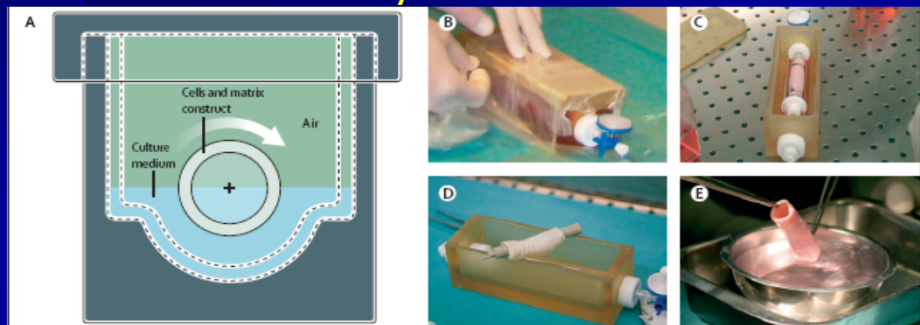
27 cyklů odmývání
detergentem

Průduška

■ Bioreaktor

Kultivace probíhá z poloviny na
vzduchu, aby byly buňky schopny
existence v dýchacích cestách.

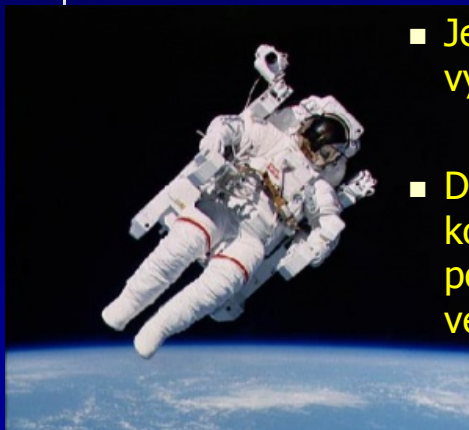
Uměle pěstované cévy

- Pěstují se na trubicích
  - Vnější vrstva hladké svaloviny
  - Vnitřní vrstva endotelu
- Do trubice je přiváděn živý roztok pod tlakem v pulzech

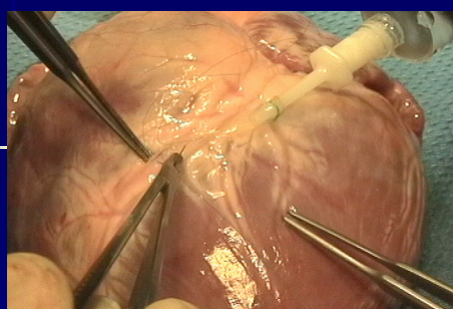
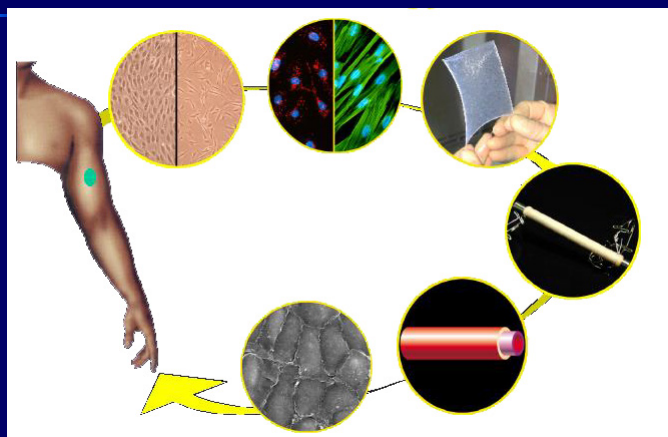

Mechanická stimulace buněk

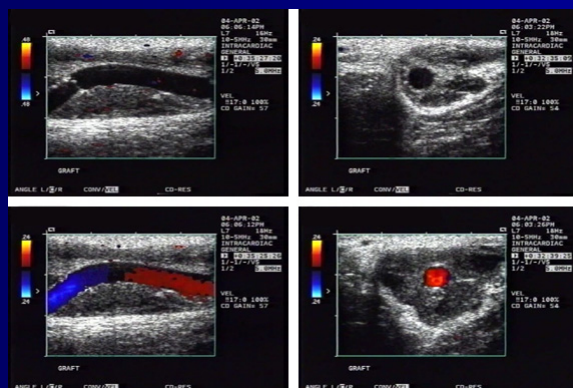
- Je důležitá pro správný vývoj tkání a orgánů
- Dokládá to např. řidnutí kostí u astronautů pobývajících delší dobu ve stavu beztíže

Umělé cévy bez polymeru

Sonografie umělé cévy

Integra- vyrobená pokožka - kolageny

Popáleniny na velké ploše

Organogenesis – vypěstovaná kůže - živé buňky

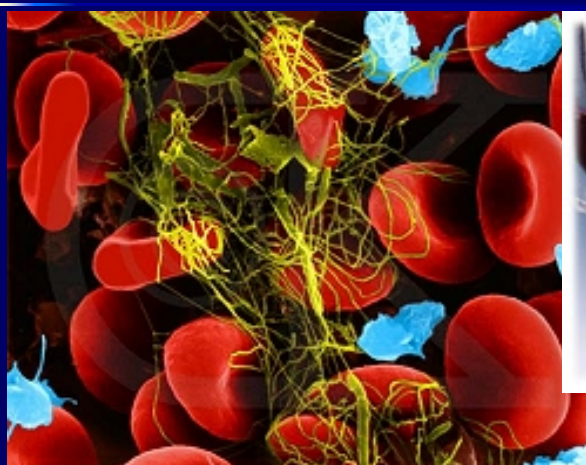
Dermagraft

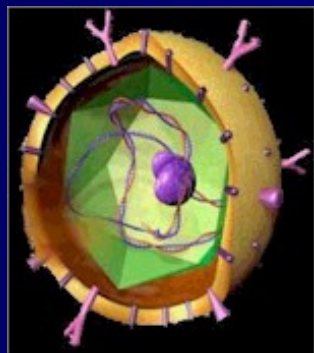
Na vředy vyvolané nedokrvením

Umělé náhražky krve

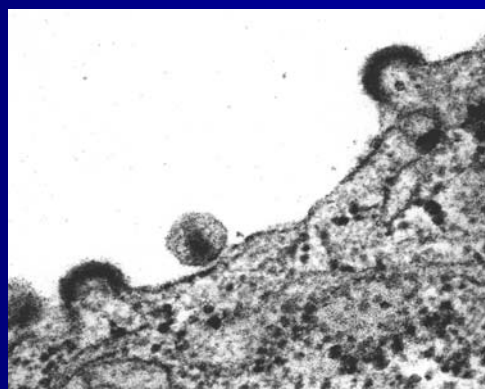

Podnět – virové nákazy při transfuzi

HIV- AIDS

hepatitidy

Perfluorokarbyny

Hemoglobiny

**Problém se stabilitou
Poškozují ledviny**

Umělé erytrocyty

Polymer kys. mléčné a glykolové – PLGA

- Biokompatibilní, biodegradovatelný
- Sférické „balónky“ po kontaktu s rozpouštědlem kolabují do tvaru krvinky
- Potažení proteinem
- Odmytí PLGA
- Vznik nosiče s vlastnostmi erytrocytu
- Lze jej plnit hemoglobinem ale i léky

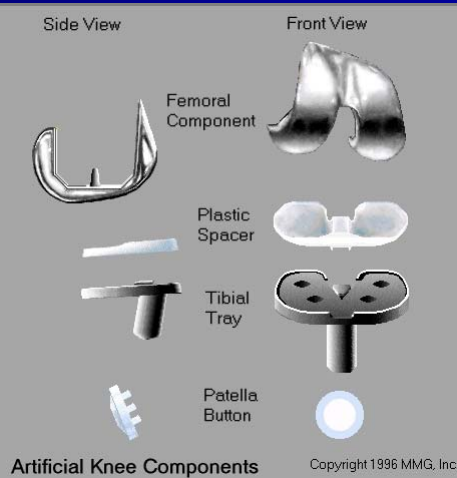
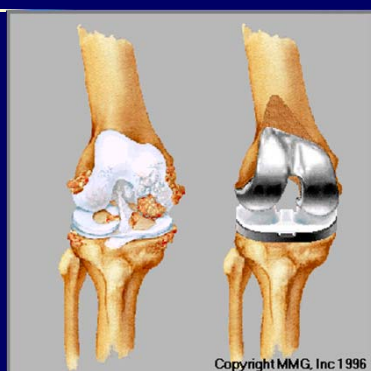

Náhrady kostí

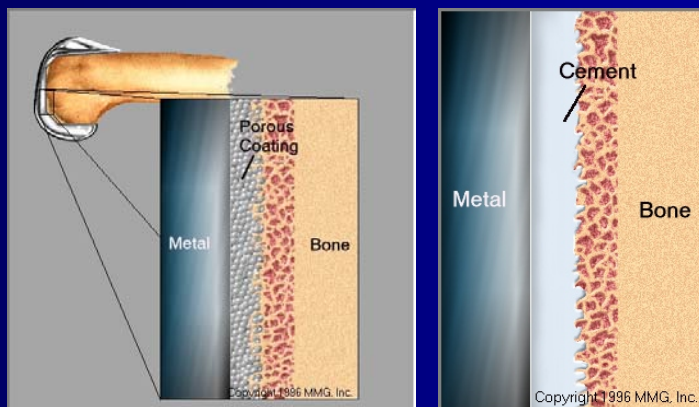

„umělé klouby“

Kolenní kloub

Upevnění umělého kloubu

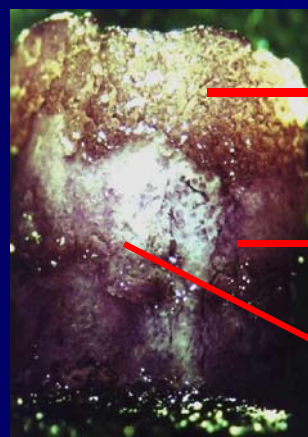

Umělá kost

- 80. léta
  - syntetický hydroxyapatit
- 2. generace
  - syntetická skla
(kůstky středního ucha,
zuby, obratle)
- 3. generace resorbovatelné
pěny uvolňující růstové
faktory

Kost a chrupavka z kmenových buněk

chrupavka

kost

polymer

Rekonstrukce zubního alveolu

Vyražený řezák
Zničený alveol

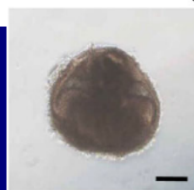
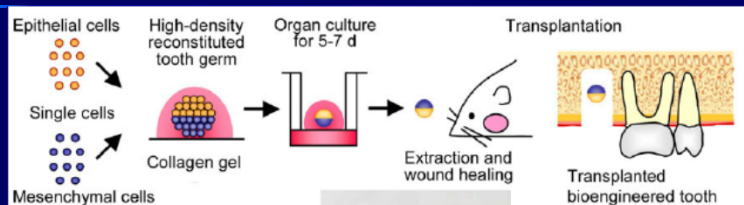

Rekonstrukce alveolu
Scaffold a buňky

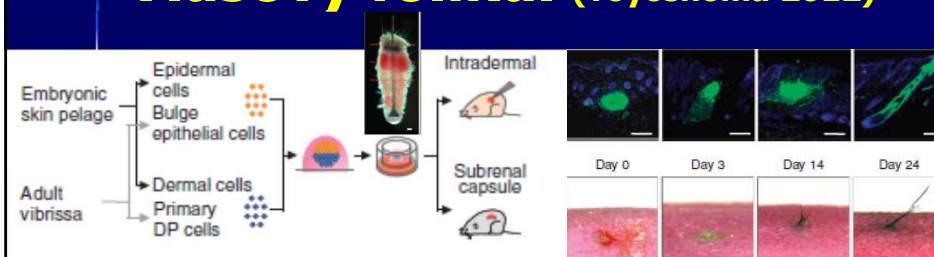
Zubní implantát

In vitro vytvořený germon zuby (Ikeda, 2009)

Vlasový folikul (Toyoshoma 2012)

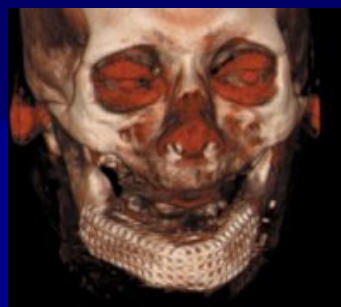
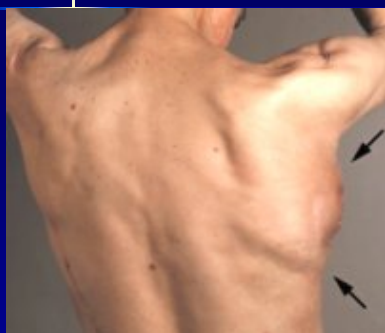

- Buňky lidské kůže
- Kultivace in vitro
- Vznik zárodečného folikulu
- Po transplantaci – lidský vlas

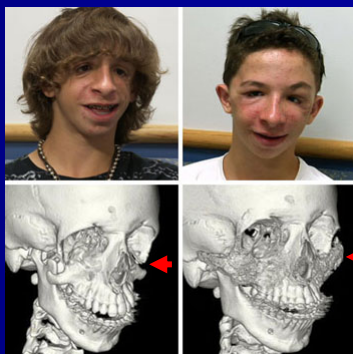

Čelist

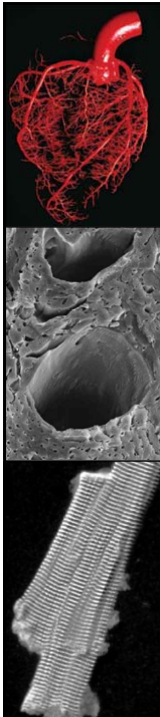
Rekonstrukce lícních kostí

- Pacient s Treacher-Collinsovým syndromem
  - absence lícních kostí
  - ohrožení oka při pádu
- Použita
  - minerální komponenta z kosti dárce
  - vlastní kmenové buňky tukové tkáně
  - BMP2

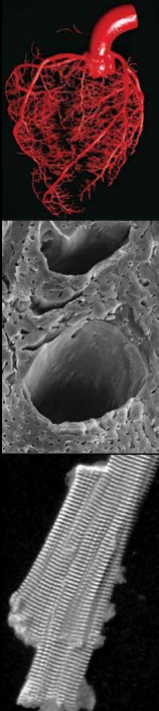

Srdce

- Ročně umírá na selhání srdce nebo infarkt 12 milionů lidí
- V USA
  - infarkt 800 000 lidí ročně
  - celkem 8 milionů lidí po infarktu
  - 500 000 ročně umírá na selhání srdce

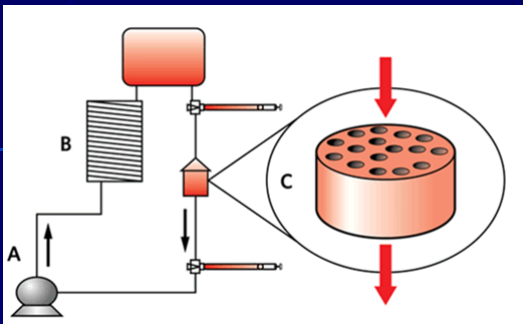

- Hustá síť cév, které dodávají srdci kyslík a živiny a odvádějí zplodiny látkové výměny
- Velké množství metabolicky vysoce aktivních buněk naměstnaných v malém prostoru
- Akce buněk je vzájemně velmi dobře koordinovaná

Srdce - přírodní vs. umělé

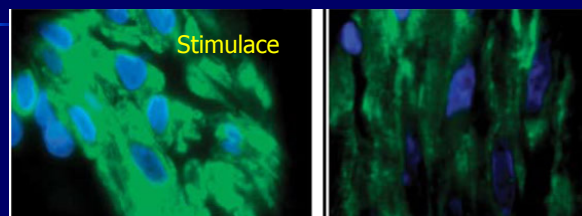
	NATIVE MYOCARDIUM	ENGINEERED CONSTRUCTS
Cells	~ 500 million cells/cm ³ Multiple cell types	~ 500 million cells/cm ³ ; 1-5 mm thick Multiple cell types
Oxygen supply	Blood flow Capillary network Hemoglobin	Medium perfusion Channel arrays Perfluorocarbons
Physical forces	Excitation - contraction coupling	Electrical stimulation of contractions

A – pumpa pro živný roztok
B – výměník plynů
C – polymerova „kostra“

Osazení buňkami srdeční svaloviny
(100 milionů buněk na 1 ml)
Tok média 0,1 ml/min
Elektrická stimulace buněk

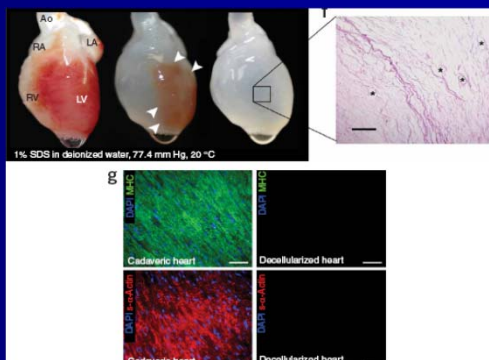

Elektrická stimulace buněk vede ke změně ultrastruktury kultivovaných buněk. Tvorba sarkomer, buněčných spojů. Exprese myosinu (zeleně).

Umělé bio-srdce (potkan)

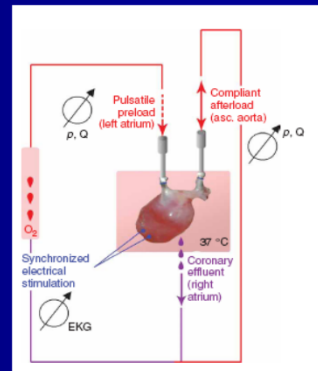
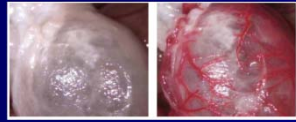
Decelularizace srdce

- zbaví se buněk
- zbude jen extracelulární matrix

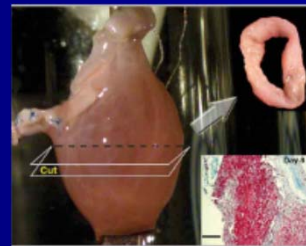
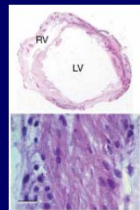
Umělé bio-srdce

- Napojení na krevní oběh
- Recelularizace – buňky srdce plodu a novorozených mláďat

Umělé bio-srdce

Výsledek

Umělé bio-srdce

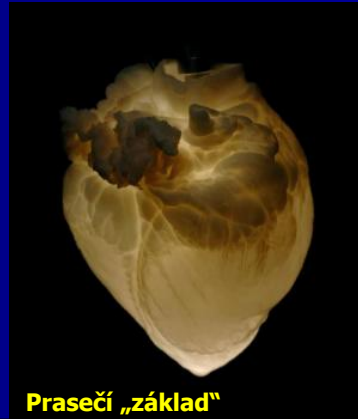
■ Lidské srdce

Decelularizovaný scaffold

lidský

prasečí

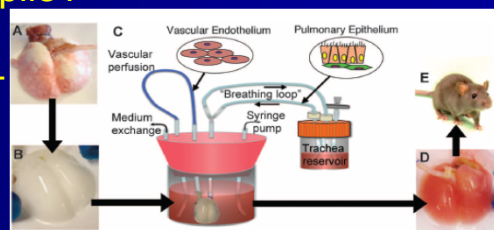
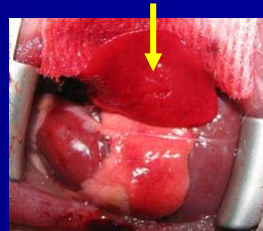
Lidské buňky

Prasečí „základ“

Plíce narostlé na extracelulární matrix

- Decelularizace plic
- Nasazení 9 typů plicních buněk na extracelulární matrix
- Při kultivaci in vitro se obnoví struktura plic i funkce.
- Po transplantaci - fungují

Regenerace orgánů

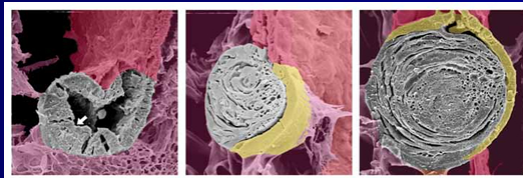
- Obojživelníci dediferencují specializované buňky

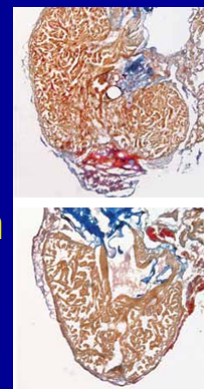
- Ploštěnky mobilizují rozptýlené nediferencované buňky signálem z poškozené tkáně

Regenerace orgánů

- Obnova oční čočky čolka

- Obnova srdeční svaloviny dania

Regenerace obojživelníci

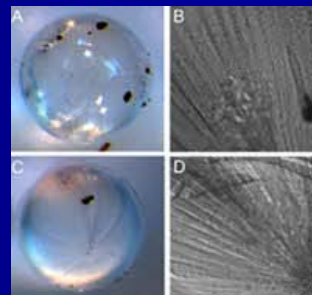
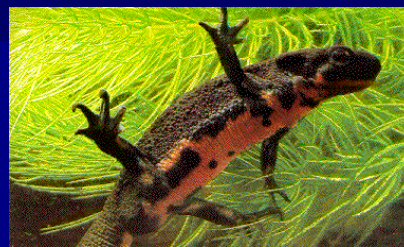
- Musí dojít k apoptóze některých buněk v poraněném místě
- Tyto buňky brání množení ostatních buněk a jejich diferenciaci v nenarušené tkáni
- Po jejich zániku je umožněno
- Množení buněk
- Diferenciace
- Regenerace

Regenerace obojživelníků

Čolek ohňobřichý
(*Cynops pyrrhogaster*)

Regenerace oční čočky
Nenarušena po 18 amputacích
Nenarušena ve věku 30 let

Kmen myši MRL

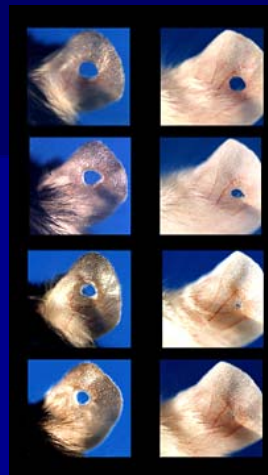
- Geneticky podmíněná schopnost vysoké regenerace tkání

- Kůže se hojí bez jizev
- Srdce regeneruje po spálení tekutým dusíkem

Ellen Heber-Katz
Wistar Institute

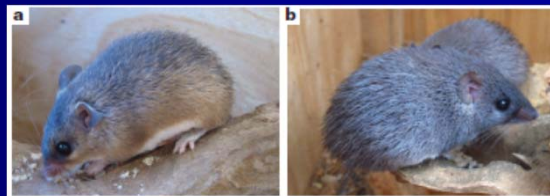
MRL - Murphy Roths Large
mutace pro autoimunitní onemocnění
Regenerace – mutace genu p21 – kontrola buněčného cyklu
p21 – je regulován p53
alely genů mmp2, mmp9 a řada dalších

Bodlinaté myši rodu *Acomys*

Myš Kempova (*Acomys kempfi*)

Myš *Acomys percivali*

- Mechanicky málo odolná kůže
- Trhá se při napadení predátorem
- Dovoluje únik

Bodlinaté myši rodu *Acomys*

Na kůži se vytváří útvar podobný blastemu obojživelníků

Regeneruje bez zjizvení

- Kůže
- Chlupy
- Chrupavka ucha

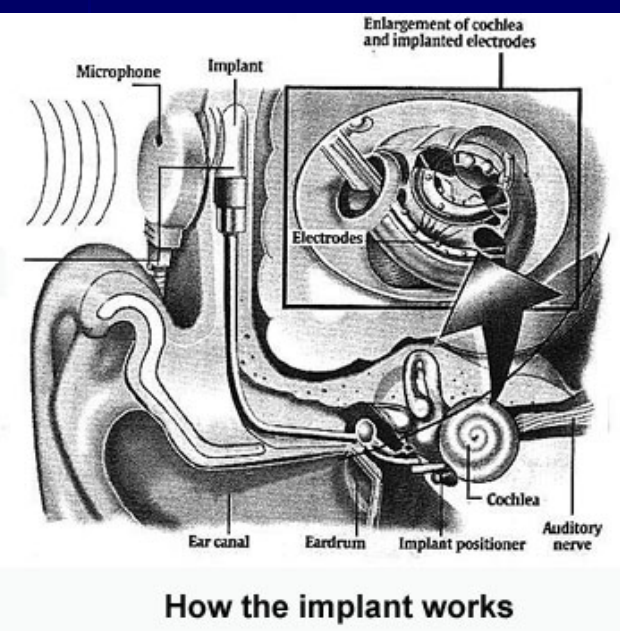
Technická řešení

Kochleární implantáty

- Stimulace buněk v hlemýždi
- Nestimuluje jeho nejužší část
- Část zvukového spektra chybí
- Nevadí pro pochopení řeči

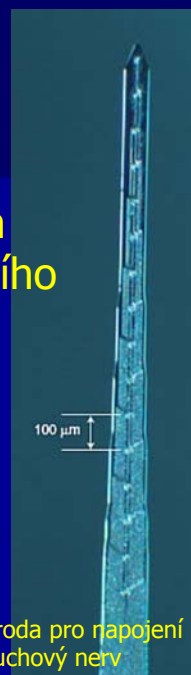

How the implant works

- **Zvuk zachytí mikrofon**
- **Jde do dekodéru**
- **Kódovaný signál přes kůži do přijímače**
- **Impulzy dráždí vnitřní ucho**

Přímé dráždění sluchového nervu

- Lze zajistit vnímání jen určitých frekvencí při zachování původního sluchu – např. pro lidi neslyšící vysoké tóny
- Lze využít i po lidech, kteří mají těžce poškozené vnitřní ucho

Elektroda pro napojení na sluchový nerv

Auditory brainstem implant

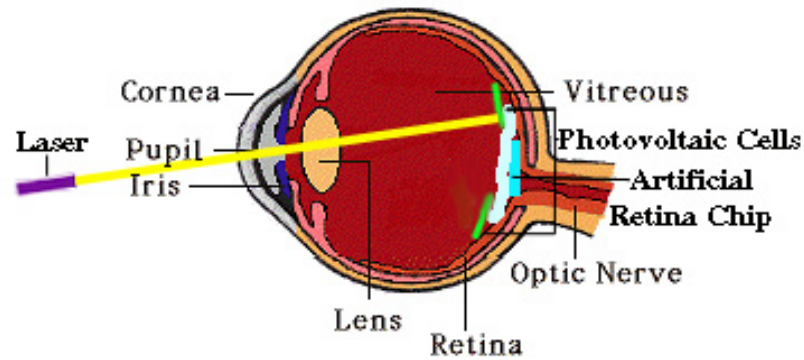
- Elektrická stimulace mozku v cochlear nucleus

Implantát pro korekci závratí

- Koncepčně je podobný kochleárnímu implantátu.
- 3 elektrody - zavedeny do kanálků labyrintu vnitřního ucha
- Dráždí kanálek a navozují pocit rovnováhy
- Vzor impulsů určuje mikroprocesor analyzující pohyby
- Např. pro pacienty s Menierovou chorobou – prasknutí stěny labyrintu a výtok tekutiny

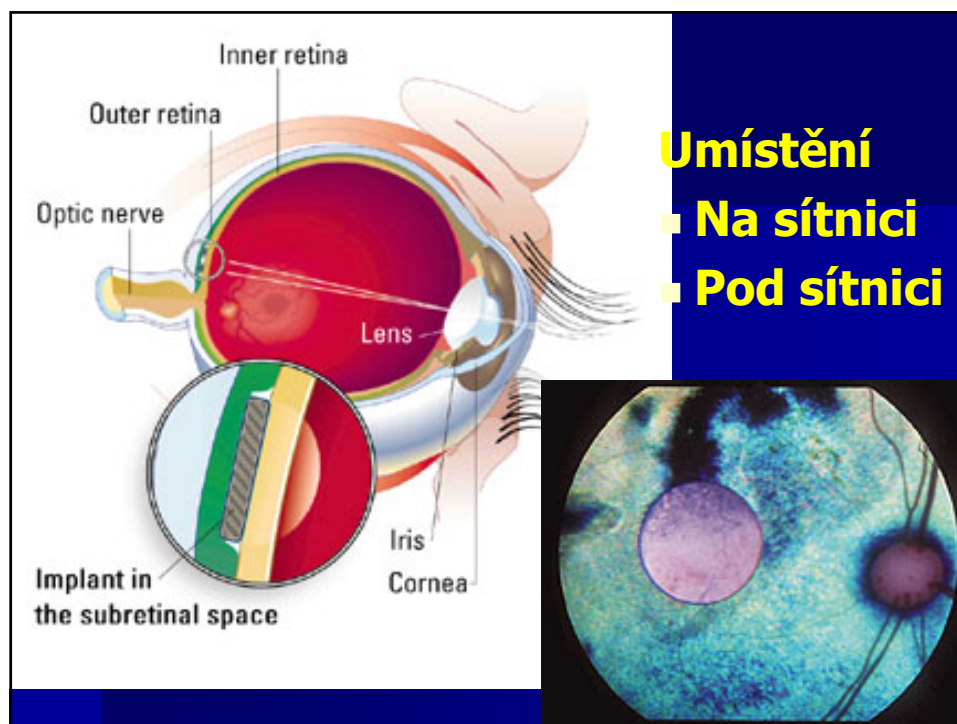

Umělá sítnice

Lidské oko

- 130 milionů světločivných buněk
  - 1,2 milionu gangliových buněk
  - ty vytvářejí zrakový nerv
  - Signál jde do zrakové kůry, ale zpracovávají ho i další centra
- **Narušení kterékoli části - slepota**

Co může být asi vidět?

Kareem Zaghloul

Umělá sítnice Univ. Penn.

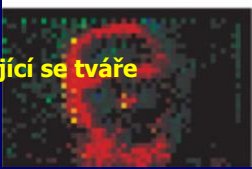
Signál na umělé sítnici

Generovaný obraz

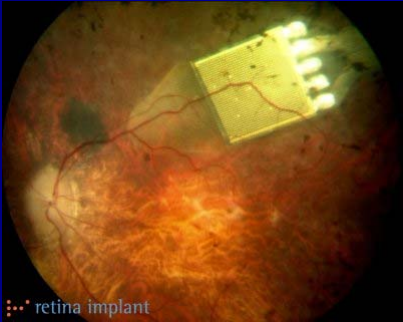
Obraz pohybující se tváře

- 3,5 x 3,3 mm
- 5760 fototranzistorů
- 3 600 tranzistorů pro generování signálu do očního nervu
- 13 různých typů tranzistorů
- Sama se přizpůsobí světlu a kontrastu

V klinických zkouškách

- Retinal Implant AG - Tübingen
- 1500 fotodiod
- Zesilovače
- Rozměr 3 x 3 mm
- Zorné pole 10°
- Černobílý obraz

retina implant

Umělé srdce

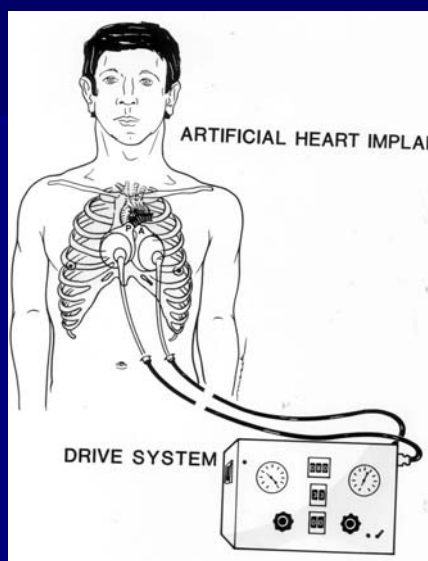
Jarvik 7 (1982)

Barney Clark

Jarvik 7

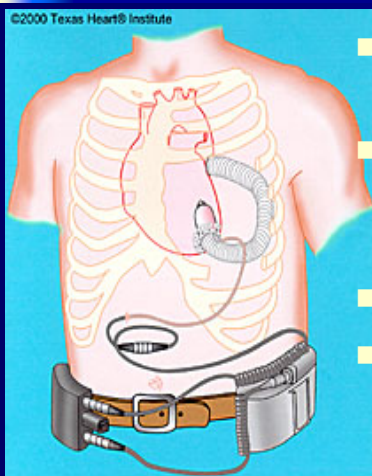
- Dálkové ovládání
- Vnější zdroj napájení

Jarvik 2000

„Pomocná pumpa“

- Voperuje se do nemocného srdce
- Pacient s ním může dlouhodobě žít
- Indukční dobíjení
- Jeho vlastní srdce přitom regeneruje

HeartMate (Thoratec)

The New England Journal of Medicine (Birks et al. 2006)

- 15 pacientů s těžkým postižením srdce
- Operace HeartMate + léky
- U 11 - HeartMate po roce (320±186 dní) vyňat
- U jednoho arytmie a smrt do 24 hod.
- Ostatní návrat stavu srdce k normálu

Patient Jon Bayman (pictured above with his partner) was given two weeks to live after suffering catastrophic heart failure in 2001. Since taking part in the trial he is almost back to full strength

Abiocor - r. 2001

Mike Simons – první pacient

- Úplná náhrada
- Zcela autonomní
- Pokud selže,
je konec
- Pacient nemá tep

Bionické protézy

- Obsahují
  - senzory
  - svaly
  - terén
  - mikroprocesor
  - motor
- Šetří námahu
- Jistější pohyb

Mark Inglis – NZ
Everest - 2006

1 - manžeta
 2 – baterie
 3 – kabel napájení
 4 – ovládací klávesnice
 5 – senzory akcelerace, sklonu, detekce schodů
 6 – pohon pro patu
 7 - při každém kroku uvedeny do pohybu „prsty“

60 000 liber

SenzorHand Speed

- Pracuje do -20°C (i v rukavicích)
- Napětí: 6/7.2 V
- Rozevření 100 mm
- Rychlost pohybu prstů 15-300 mm/sec
- Síla stisku 0-100 N
- Hmotnost 460 g
- Levá, pravá
- Velikosti: 7 1/4, 7 3/4, 8 1/4

Elektronické zápěstí

Elektronický loket

- Udrží asi 20 kg
- Zvedne asi 6 kg
- Plný rozsah pohybu za 0,5 sekundy
- Přirozené „komíhání“ za chůze

Programování

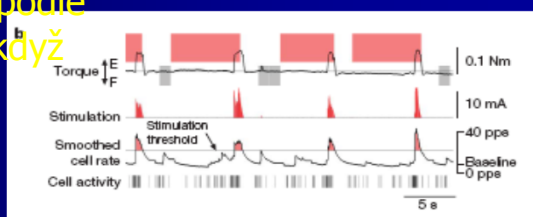
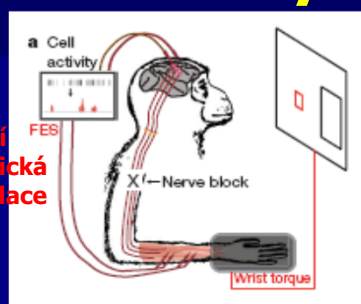
- Protézy lze uzpůsobit
  - pacientovi
  - podle podmínek

Ovládání ochromené ruky

- Vyřazení nervů ruky z činnosti
- Transport signálů z pohybového centra mozku do svalů ruky
- Ruka se pohybuje podle instrukcí mozku, i když její nervy nevedou signál

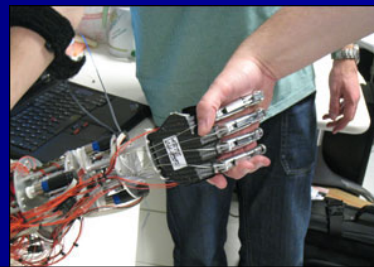
Funkční
Elektrická
Stimulace

SmartHand

- Napojení elektrod přímo na nervy končetiny
problémy s udržením funkčního spoje
- Zpětná vazba (hmat)
- Vyvíjená v EU ve spolupráci s dalšími zeměmi (Izrael)

SmartHand

Pacient vnímá protézu subjektivně jako vlastní končetinu

Interface napojuje protézu přímo na nervy

Elektrická stimulace nervů ulevuje od fantómové bolesti

- 4 servopohony
- 40 tlakových senzorů
- Lze psát tužkou
- Funguje hmat

eLEGS – Berkeley Bionics

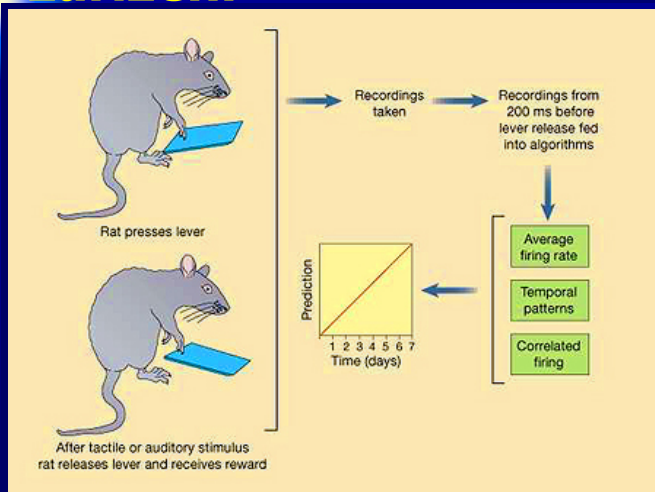
- Programovatelná jednotka řídí servomotor v kyčli a koleně.
- Dovoluje chůzi s využitím pohybových reflexů, které u ochrnutých zůstaly zachovány
- Přístroj může chodit i sám bez člověka

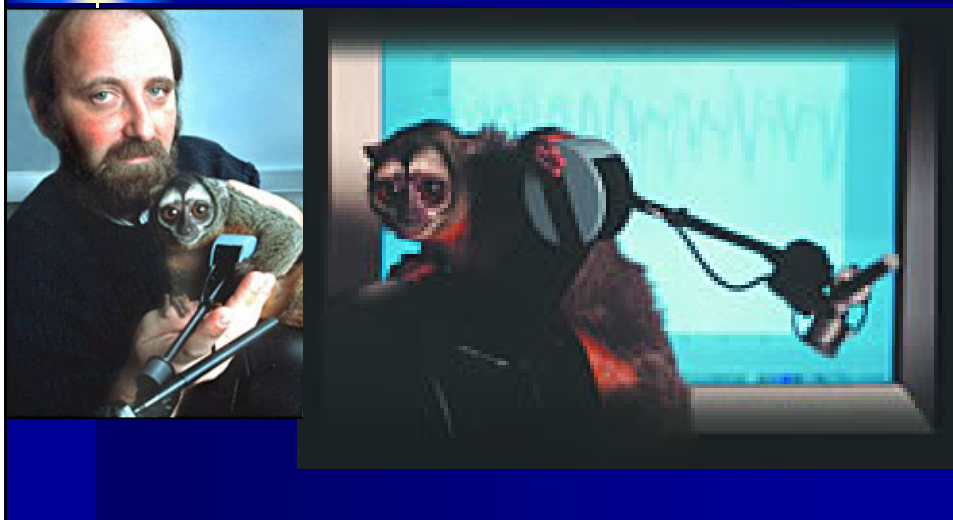
BMI - brain machine interface

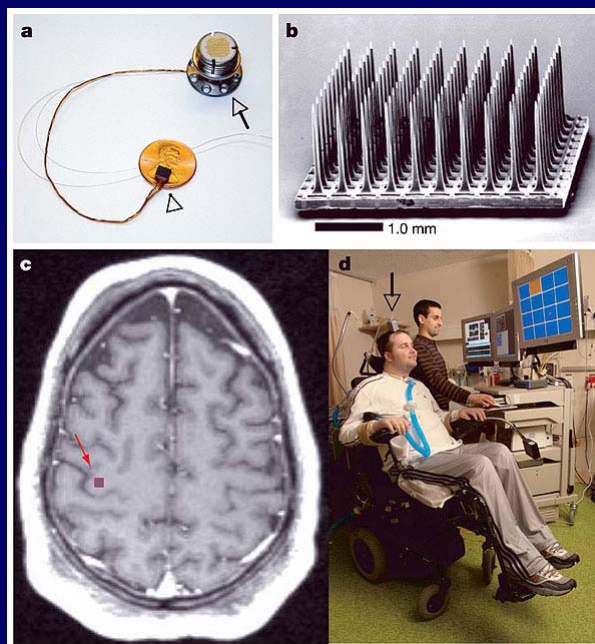
Převod nervových vzruchů na povely pro elektronická zařízení

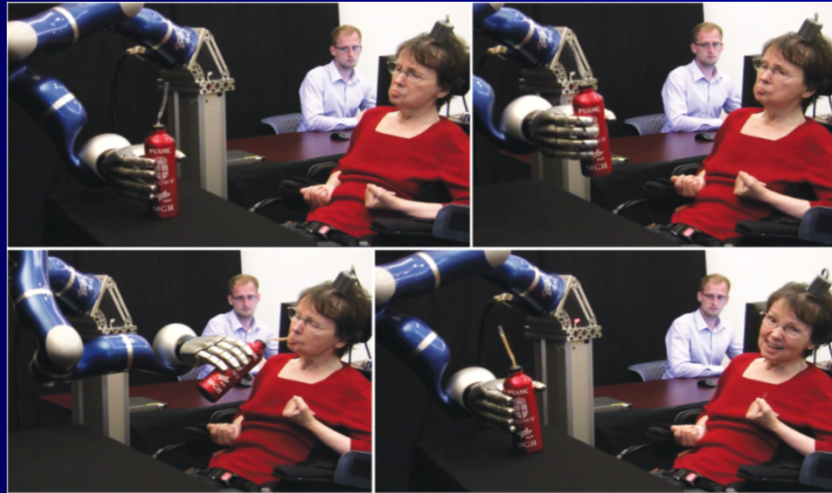
Vývoj protéz ovládaných myslí

BrainGate

BrainGate – ovládání robotické ruky (2012)

BrainGate

- Pacienti ochrnutí po mozkové cévní příhodě v mozkovém kmeni
- Elektrody voperovány do centra pro ovládání dominantní ruky
- Nejprve trénink s ovládáním kurzoru na počítači.
- Následně trénink v ovládání robotické ruky

**José Delgado – Yale Univ.
1965**

Roborat

– elektronicky ovládaný potkan

Kortiko-spinální protéza

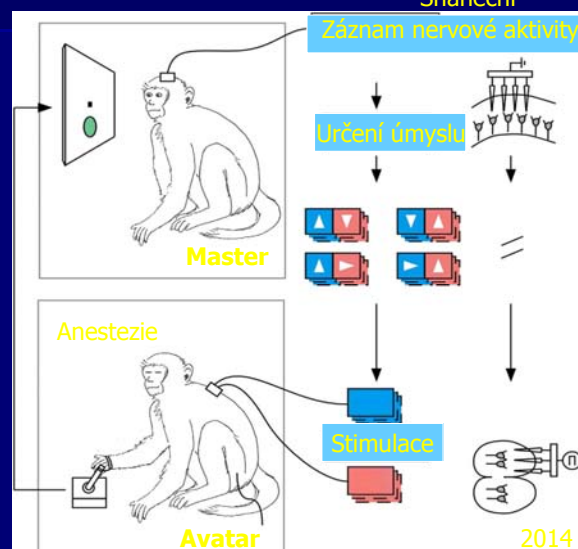

Master

- Představuje si pohyb končetiny pro pohyb kurzoru
- Kontroluje výsledek

Avatar

- Pod anestezií
- Vykonává pohyby po stimulaci míchy i po přímé stimulaci svalů paže

Brain-to-brain interface

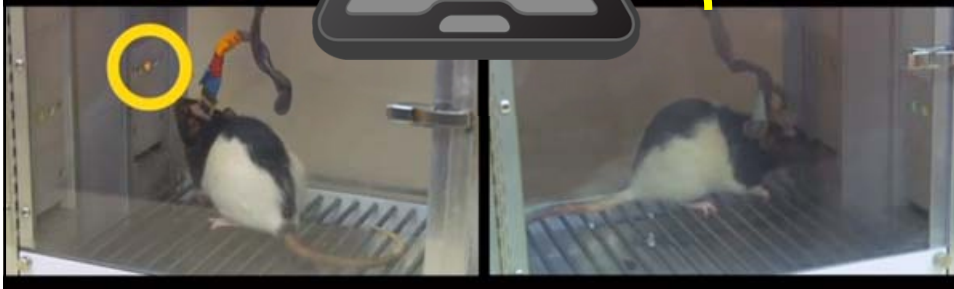
Brain-to-brain interface

Miguel
Nicolelis

Encoder

Decoder

Brain-to-brain interface

- Potkan „odesílatel“ dostane signál
- Volí naučenou reakci - zmáčkne správnou páku
- Dostane odměnu
- Vzruchy z jeho mozku jsou sejmuty elektrodami a přeneseny do počítače
- Dekódování vzruchů a jejich „překlad“ do stimulačního signálu pro „příjemce“

Brain-to-brain interface

- Potkan „příjemce“ reaguje na vzruchy generované počítačem tak, že volí naučenou správnou odpověď, i když nedostal signál (světlo). Dostane odměnu
- Pokud dostane odměnu za správné řešení „příjemce“ i „odesílatel“, je příští signál z nervového centra „ostřejší“ a pro „příjemce“ snáze „čitelný“

Etické otázky kolem kmenových buněk

- **Primum non nocere**
především neublížit
- **ESC - obrovský příslib**
pro léčbu mnoha chorob
- **Výzkum probíhá velmi intenzivně**
- **Veřejnost má obavy**

Etické otázky kolem kmenových buněk

- **Zdroj kmenových buněk**
- **ESC nebo ASC?**
- **Dárcovství oocytů**
- **Máme prodlužovat lidský život buněčnou terapií?**

Zdroj ESC

Vědci

- Embryo
- Rané stádium (blastocysta)
- Nejsou vyvinuty orgány
- Izolovaná ICM – nemůže z ní vzniknout člověk
- Embryo není jedinec, osobnost

Zdroj ESC

Některé církve

- Embryo
- Člověk je osobností od okamžiku oplození
- Embryo je jedinec, osobnost
- Tvorba ESC je destrukcí člověka

Záchrana nadbytečných embryí z IVF

Donald Kennedy

„Toto vyhlášené dilema (vznik ESC a zničení embrya) nevzniká konfrontací vědy a obecných etických zásad. Naopak, námitky vyvěrají z určitého názoru – víry – na to, co je podstatou lidského života. Tento názor zastávají jen někteří věřící, ale ostatní nikoliv.“

Donald Kennedy
Stanford Univ.
Chief editor Science

Obecná shoda o lidském embryu

- Vyžaduje respekt
- Nakládání s ním nelze komercializovat
- Nesmí se s ním zacházet jako se zbožím
- Získávání embryí je eticky citlivá věc

Zdroj embryí

- Nadbytečná embrya z IVF
- Embrya vytvořená jen pro tvorbu ESC
IVF, terapeutické klonování

Nadbytečná embrya z IVF

- Nakládání s nimi musí provázet respekt k embryu
- Rodiče by měli být informováni o možnosti darovat embrya na ESC až ve chvíli, kdy se rozhodnou pro zničení nadpočetných embryí
- Za embryo by se nemělo platit

Důvody pro tvorbu embryí

- Embrya z IVF nemají dostatečné spektrum genotypů pro výzkum
- Pro výzkumné účely – vytváření ESC od jedinců stížených dědičnou chorobou
- **Mezinárodní konvence zakazují tvorbu lidského embrya pro výzkum**

Statut embrya z IVF a terapeutického klonování

- IVF – kombinace genomu gamet
- Terapeutické klonování – rediferenciace somatické buňky
- **Vzniká terapeutickým klonováním embryo?**

Embryo vzniklé terapeutickým klonováním

- Nevzniklo kombinací genomu gamet
- Nevzniklo s cílem narození člověka
- Jeho vývojová schopnost je snížena
- Oplozením – zygota
- Klonováním – klonota (clonote)
„je vyrobena spíše než zplozena“

Paul McHugh
Johns Hopkins Univ

„Klonota“

„Zničení lidského embrya vzniklého klonováním a následná tvorba embryonálních kmenových buněk představuje menší etický problém než zničení zamražených embryí na klinikách pro IVF.“

Rudolf Jaenisch

Odpůrci terapeutického klonování

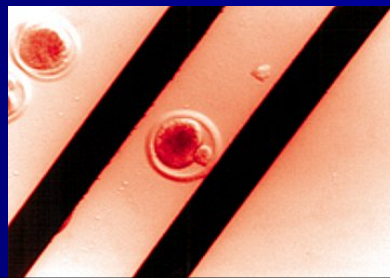
- Výzkum terapeutického klonování otevírá cestu pro reprodukční klonování, protože vede k vylepšení technik přenosu jader
- Reprodukční klonování je nepřijatelné

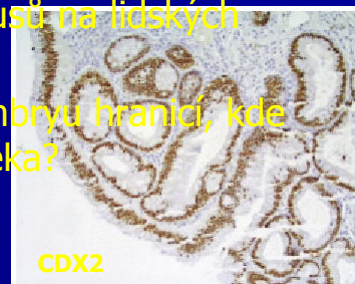
Odpůrci terapeutického klonování

- Lidský život si zaslouží ochranu od okamžiku oplození vajíčka spermií
- Při terapeutickém klonování ale nedochází k početí splynutím vajíčka a spermie

Tvorba ECS z handicapovaných embryí

- Zablokování genu CDX2 nutného pro vývoj trofoblastu - z ICM lze získat ESC
- Zatím jen u myši
- Má gen CDX2 u člověka stejné funkce?
- Ověření – jen pomocí pokusů na lidských embryích
- Je funkce genu CDX2 v embryu hranicí, kde začíná morální statut člověka?

Tvorba ECS z handicapovaných embryí

- Embrya vzniklá fúzí lidské somatické buňky a zvířecího cytoplastu (králík, skot)
- Není to chiméra
- Kombinuje lidský jaderný genom se zvířecí mtDNA
- Je riziková
- nepovoluje se

Julian Savulescu

„Je z morálního hlediska něco špatného na výzkumu na buňkách, které jsou odvozeny od somatických buněk a nikdy by se nevyvinuly v embryo?“

Dnes produkujeme lidské proteiny vnášením lidské DNA do zvířat. Zdá se, že proti tomu nikdo nic nenamítá. Když tak můžeme vyrábět proteiny, tak proč ne třeba krvinky?“

Dárcovství oocytů

- Je zapotřebí velké množství lidských oocytů
- Pro dárkyně to představuje rizika
- Hyperstimulační syndrom u 1% žen vážné komplikace selhání ledvin, plic, šok, ruptura vaječníku
- Platby – motiv pro chudé ženy
- (Indie – prodej ledvin na transplantace)

Možnosti produkce oocytů in vitro

Julang Li
University of Guelph

Možnosti produkce oocytů in vitro

This collage illustrates various stages and methods of oocyte production. It features a woman in traditional beaded attire, a diagram of an oocyte being manipulated, a microscopic view of an oocyte, a microscopic view of a cell with a red nucleus, and a microscopic view of a cell with a yellow nucleus. A yellow arrow points from the red nucleus cell to the yellow nucleus cell.

Možnosti produkce oocytů in vitro

This collage illustrates various stages and methods of oocyte production. It features a woman in traditional beaded attire, a microscopic view of a cell with a red nucleus, a microscopic view of a cell with a yellow nucleus, and a microscopic view of a cell with a blue nucleus labeled 'IPSC'. A yellow arrow points from the woman's image to the blue nucleus cell, and another yellow arrow points from the blue nucleus cell to the yellow nucleus cell.

Prodloužení života zpomalení stárnutí

- Co se stane, když bude buněčná terapie pomocí ESC skutečně funkční, levná a tudíž široce dostupná?
- Bude využita pro prodloužení života zpomalení stárnutí
- Jaké to bude mít následky?

Prodloužení života zpomalení stárnutí

- Smrt dává životu naléhavost smysl
- Bude silně prodloužený život tak plnohodnotný jako ten „krátký“?
- Budeme ještě chtít mít děti?

Prodloužení života zpomalení stárnutí

- Společnost se „renovuje“ s každou novou generací
- Co se stane se společností, která bude stárnout bez dětí?
- Naruší se přenos tradic a kultury?

Prodloužení života zpomalení stárnutí

- Zahlcení společnosti schopnými „glut of able“
- Zastaví se střídání generací
  - v řízení firem
  - v politice
  - ve vědě
  - v kultuře

Frederick McCubbin
An old politician
1879

Prodloužení života zpomalení stárnutí

- Charles Mann: The Coming Death Shortage „nástup nedostatku úmrtí“
- Prodloužení lidského života vyvolá hlubokou ekonomickou a sociální krizi
- Moc a majetek se nahromadí v rukou malé skupinky extrémně starých ale přitom zdravých a pracovně výkonných lidí.

Prodloužení života zpomalení stárnutí

- Neexistuje sociální potřeba prodlužování lidského života
  - Lidí s tímto názorem přibývá
  - Pokrok v medicíně
- Měl by být využit k tomu, aby lidé umírali přirozenou smrtí v klidu a důstojně.
Nikoli k odvracení přirozené smrti.

David Callahan

ESC a veřejnost

- Většina lidí se v blízkém okolí (rodině) setkává s případy degenerativních onemocnění (Parkinson, Alzheimer, Duchenne aj.), které jsou potenciálně léčitelné buněčnou terapií s ESC.
- To formuje jejich vztah k ESC

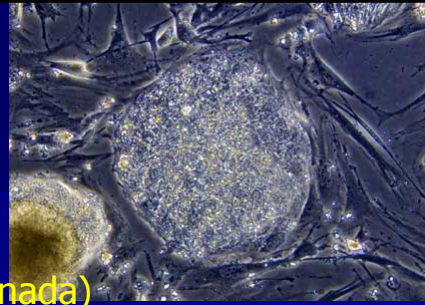
ESC a veřejnost

- Velký vliv mají postižené celebrity

Regulace ESC

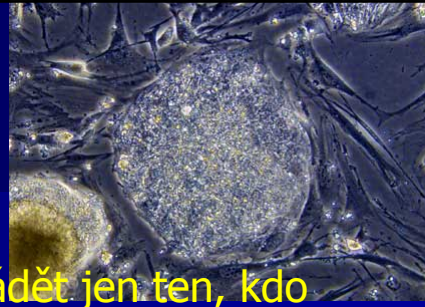

- **Stupně regulace**
- Bez regulace (USA, Kanada)
- Úplný zákaz
- Povolen jen výzkum, nikoli tvorba ESC (Německo)
- Povolen výzkum i tvorba ESC z nadpočetných embryí z IVF (ČR) z terapeutického klonování (GB, Aus.)

ČR – zákon 227/2006 Sb.

- Výzkum ESC
    - povoluje ministerstvo školství
    - Dovezené i nově vytvořené linie
    - Vytváření ESC z embryí po IVF
    - Není povoleno terapeutické klonování
- Bioetická komise – poradní sbor expertů

Regulace ESC

- Výzkum může provádět jen ten, kdo
  - 1) prokáže vysokou kvalifikaci
  - 2) prokáže, že výzkum přinese významné nové poznatky
  - 3) prokáže, že tyto poznatky nelze získat výzkumem na jiném typu buněk

Financování a patenty

- Soukromé zdroje
- Veřejné zdroje
- Patentování
- USA-

- **Patentovatelné** - nové, zlepšující, fungující bez ohledu na etiku (ale nepatentovali lidsko-zvířecí chiméry)
- Evropa – v biotechnologiích nelze patentovat věci, které jsou v rozporu s dobrými mravy a morálkou

Patenty

- Výzkum financovaný ze soukromých zdrojů nemusí být vždy patentován

K jeho výsledkům může být volný přístup

- D. Melton (2004) – získal ESC pro výzkum dětské cukrovky za peníze ze soukromých zdrojů. Buňky poskytuje zdarma.

Patentování hESC v EU

- **2011 – Evropský soudní dvůr**
- Zákaz patentování hESC
- Lze i nadále patentovat „přidružené techniky“ (např. složení kultivačních medií) nebo samotné léčebné postupy
- Snahy omezit financování výzkumu hESC z fondů EU

Dostupnost buněčné terapie

- Lze předpokládat, že léčba pomocí ESC bude náročná technicky i finančně
- Obtížná dostupnost
V zemích s nízkou úrovní medicíny
V zemích, kde na to nebude stačit zdravotní pojištění

Dostupnost buněčné terapie

- Léčba pomocí ESC může být dostupná jen úzké skupině lidí
- Máme právo vynakládat veřejné prostředky na výzkum ESC, když jeho výsledky pak bude využívat jen elita?
- Je to jeden z bodů etických výhrad proti ESC

Dostupnost buněčné terapie

- Postupem času bude terapie s ESC dostupnější i pro méně movité
- Původní nerovný přístup se vyrovná
- Péče o neléčené nemocné představuje ještě větší ekonomickou zátěž
- Jsou tu i sociální dopady např. rodiny, které se starají o parkinsonika

ESC, embryo a lidská důstojnost

- Klíčem diskusí o ESC je otázka lidské důstojnosti a statut lidského embrya
- Je člověk něco víc než ostatní tvorové?
- Proč?
- Lidská racionalita, komunikace
- Lidská duše a stvoření k obrazu boha

ESC, embryo a lidská důstojnost

■ Vědci

Je třeba vážit

důstojnost člověka

důstojnost embrya

■ Člověk trpí

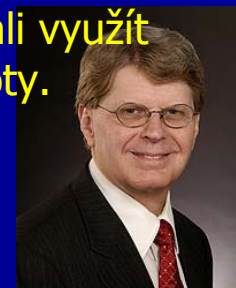
■ Embryo

Není individuum, nemá hlavu, srdce, končetiny.

Nemá rozlišenou spodní a svrchní stranu těla

ESC, embryo a lidská důstojnost

- Paul Berg: Jsme z etických a morálních důvodů povinni provádět výzkum na ESC, abychom ulevili těm, co trpí.
- John Gearhart: Neetické je ničení embryí pokud bychom je mohli využít pro léčbu, jež zachraňuje životy.

ESC, embryo a lidská důstojnost

- Některé víry upřednostňují obecnější koncept lidské důstojnosti a vidí člověka a lidské embryo jako z principu hodné zvláštního zřetele (např. římská katolická církev)
- Některé víry se kloní ke konkrétnějšímu konceptu lidské důstojnosti (např. presbyteriáni, judaisté)

ESC, embryo a lidská důstojnost

- **Zastánci obecnějšího konceptu**
Konkrétnější koncepce lidské důstojnosti hrozí vstupem na šikmou plochu.

Hrozí, že budeme dělat vše, co dělat umíme.

Leon Kass: Opravdovým úkolem současné společnosti je využít přínosy nové biologie bez toho, že bychom se vydali na cestu k „Nádhernému novému světu“ a degradaci člověka.

Judaismus a ESC

- Oplozené vajíčko není osoba
- Neschvalují interupci na základě Genesis 9:6 – Prolita bude krev toho, kdo sám prolil lidskou krev
- Embryo nemá krev do 40. dne „jakoby embryo byla voda“
- Zmrazené embryo smí být zničeno nebo použito na výzkum včetně ESC

Judaismus a ESC

- Lidé mají za povinnost léčit a hojit
- Výzkum na ESC má z tohoto hlediska velký potenciál
- Použití nadpočetných embryí podle některých rabínů lze obhájit odkazem na záchranu lidského života při léčbě pomocí ESC

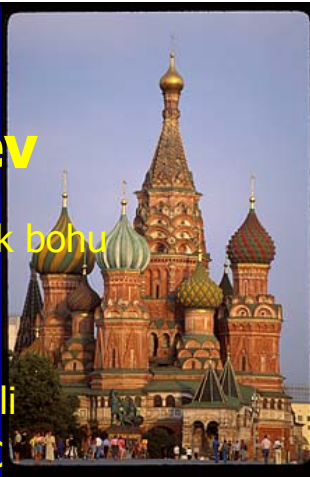

Římsko–katolická církev

- Od oplození vajíčka spermii je zárodek lidskou bytostí
- Zákaz jakéhokoli výzkumu na ESC
- V důsledku odporu k interrupcím odmítají i embryonic germ stem cells

Ortodoxní pravoslavná církev

- Člověk se blíží během života k bohu
- Tento proces začíná početím proto odmítají interrupci
Interrupce je akt proti boží vůli
- Nelze podporovat tvorbu ESC
- Medicína je dar od boha lidé jsou povinni léčit
povolují výzkum na hotových liniích ESC
nebo na buňkách ze spontánních potratů

Protestantské církve

- **Velmi různorodá stanoviska**
- Na jedné straně striktní příkaz ochrany embrya jako nejslabšího člena lidské společnosti.
Embryo má stejný statut jako dospělý člověk.
Jakýkoli výzkum či zásah do embrya je vyloučen.

Protestantské církve

- **Na druhé straně**
- Podpora výzkumu ESC z nadpočetných embryí po IVF
- Podpora výzkumu na buňkách z plodů po intrerupcích provedených ze zdravotních důvodů
- Řada protestantů silně podporuje výzkum na ESC

Islám

- Velká tolerance k ESC
  - Oduševnění
- po 40. ale i až po 120. dni těhotenství
- Povolují výzkum na ESC, které byly získány ze zárodků před tímto termínem
- Povolují tvorbu ESC z nadpočetných embryí po IVF a v některých případech i terapeutické klonování

Ideály a činy

Mnoho lidí jedná v rozporu s tím, co hlásají

- Kristus chtěl mír, ale křesťan jde do války

- Ochránce zvířat nosí kožené boty
- Al Gore brojí proti globálnímu oteplení a má doma vyhřívaný bazén

Ideály a činy - ESC

- **Jižní Korea** – buddhistická země
- **Buddhismus**
  - důraz na neubližování jakékoli formě života
- **Embryo**
  - není důležité, jestli je to člověk
  - je živé a musí být chráněno
- **Embryo nese karmickou identitu zemřelé osoby, zaslouží si stejný respekt jako osoba**

Ideály a činy - ESC

- **Jižní Korea**
- Je rájem interrupcí, i když
  - interrupce ze sociálních důvodů jsou zakázány
  - buddhismus interrupce odmítá
- Počet interrupcí v Jižní Koreji ročně přes 1,5 milionu
- Většina interrupcí je ilegálních

Ideály a činy - ESC

■ Jižní Korea

- podpora výzkumu na ESC
- podpora terapeutického klonování

Ideály a činy - ESC

- Část veřejnosti podporuje výzkum na ESC, i když jsou proti interrupcím a klonování
- Velkou roli hraje příslib léčby závažných onemocnění

Ideály a činy - ESC

- Co když ECS přinesou léčbu závažných onemocnění?
- Jak se zachovají ti, co ESC odmítají?
- Lze nechat léčit psími ESC cukrovku u psa a přitom odpírat stejnou léčbu diabetickému dítěti?

